

# 1 Samuel

*Ya meippanggep eyan libluh ni nemangulun Samuel*

Huyyan nemangulun libluh Samuel ey peamta tudda hu neipahpahding eman ni ketaggun Samuel. Hi Samuel hu nanggillig ni huwet ni nengipappangnguluddan helag Israel. Hi-gatu dama hu nengiehneng idan helag Israel nan Apu Dios.

Nem ay nginhay da hi Apu Dios et papilit dan mahapul da patul ni man-ap-apun hi-gada heniddan edum ni bebley. Nem anin ni han-niman ni nginhay da hi Apu Dios, et in-abulut tun meippahding etan daka ibbaga et putuken tu hi Saul ni pampatul da. Ma-nun laputu tep kayyaggud hi Saul ni patul, nem entanni ey nambalin ni kamampahhiyya et eleg tu law u-unnuden hi Apu Dios.

Et humman hu, ninemnem Apu Dios e mahapul ni e-kalen tu hi Saul ni patul idan helag Israel, et ihullul tu hi David e tuka paka-u-unnudan emin hu pinhed Apu Dios. (13:14)

Ya nanggillig ni neitudek eyad libluh ey ya nengipelilligatan Saul nan hi David, tep kaum-ameh di kapengennappusin David idan buhul ni Israel. Ya hakey mewan ey kaum-ameh tep nandingngel hi David di emin di helag Israel.

*Yahhuy hu neitudek eyad libluh:*

1. Ya neiungnaan Samuel ni ya nan-ap-apuan tuddan helag Israel. (chapters 1-7)

2. Ya nampatulana Saul di Israel niya eleg tu pengu-unnudan nan hi Apu Dios. (chapters 8-15)
3. Ya neputukan David ni meihullul nan hi Saul ni pampatul idan helag Israel niya nengipelligatan Saul nan David. (chapters 16-30)
4. Ya neteyyan Saul. (chapter 31)

<sup>1</sup> Wada etan hakey ni lakin helag Epraim e hi Elkanah ngadan tu e nambebley di Ramah di duntug ni Epraim. Hi Jeroham hu ametu e u-ungngan Elihu e u-ungngan Tohu e u-ungngan Sup e helag Epraim.

<sup>2</sup> Huyyan hi Elkanah ey dewwa ahwa tu e di Hannah nan Peninnah. Wadadda u-ungngan Peninnah, nem hedini hi Hannah man endi u-ungnga tu.

<sup>3</sup> Katootoon ni immegah hi Elkanah di Ramah ni limmaw di Siloh di baley APU DIOS et an mandayaw niya man-appit nan APU DIOS e Kabaelan tun emin. Yadda padidman ey di Hopni nan Pinehas e u-ungngaddan Eli.

<sup>4</sup> Hedin nan-appit hi Elkanah nan APU DIOS, man tuka ippatalidda pamilyah tun detag. Hanhakkey hu patal ni tuka iddawati di Peninnah niyadda etan u-ungnga tu.

<sup>5</sup> Nem hedini ya tuka iddawati ni patal Hannah man dewwa tep nakappinched tu, anin ni endi u-ungnga tu tep impambalin APU DIOS ni nebasin.

<sup>6</sup> Gapu tep nebasin hi Hannah ey kamekippilliw hi Peninnah ni impemined Elkanah, ey tuka pippihula niya tuka ba-iba-inga.

<sup>7</sup> Humman hu kapehpehding nan hi Peninnah ni katootoon hedin limmaw idad baley APU DIOS di Siloh, et humman gaputun kanengngihin Hannah niya humman eleg tu pengnganni.

<sup>8</sup> Et humman hu, kan Elkanah ni hi-gatuy “Hannah, entan nangih mu niya entan lelemyung mu. Pangan ka kuma. Kaw beken ni kekkeddukdul hu et-eteng ni impeminhed kun hi-gam nem ya hampulun lakin u-ungngam?”

<sup>9-10</sup> Wadan pinhakkey hu negibbuh idan nengan di baley APU DIOS di Siloh ey immehneng hi Hannah et uma-allaw di pangil et mandasal. Nemahhig lemyung tu ey tagan tu nangih. Hi Eli e padi ey kamanyuyyuddung etan di yuddungngan tud neihnup di heggeppan ni baley APU DIOS.

<sup>11</sup> Nansapatah hi Hannah di dasal tun APU DIOS e kantuy “APU DIOS e kabaelan tun emin, angang mu anhan eya et-eteng ni nakka lelemyungi et baddangan muwak e bega-en mu! Dengel mu anhan eya dasal ku ma-lat idwatan muwak ni u-ungngak ni laki. Issapatah ku e ibbanggad ku metlaing ni hi-gam e APU et hi-gatulli bega-en mun ingganah. Ey anin ni eleg mampepu-lit tep humman kei-ang-angan tu e indinel kun hi-gam e Apu.”

<sup>12</sup> Yan nunman ni kapandasalin Hannah ey kaitettekel nan Eli e padi hu bungut tu.

<sup>13</sup> Kaittenuubbun Hannah hu dasal tu et kaman-etwiewwib hu bibil tu nem endi kamedngel ni ehel tu. Et humman hu, kan Eli ey nebuteng.

<sup>14</sup> Et kantun hi-gatuy “Kele kaka mambutteng ni um-alidya? Isiked mu hu mambuttebutteng.”

15-16 Kan Hannah ey “Eleggak mabuteng e apu ey eleggak manginuinum. Bekkennak ni lawah ni bii. Nakka mandasal tep anggehemmekkak katteg ngu gapuh etan ni kamekapkapyan hi-gak et humman nakka pan-iddasal nan APU DIOS.”

17 Kan Eli ey “Umlinggep ka kaya. Hi Apu Dios tayun helag Israel hu mengidwat ni muka ibbaga.”

18 Kan Hannah ey “Salamat e apu. Ma-nu et anhan hedin kayyaggud hu pannemnem mun hi-gak ni ingganah.” Immanemut hi Hannah et mangan e eleg law umlelemyung.

*Ya neiungngaan Samuel et ya nei-kudan tun APU DIOS*

19-20 Bimmangun idan dagah di Elkanah et ya familyah tun newa-waan tu, et mandayaw idan APU DIOS et han ida mambangngad di bebley dad Ramah.

Entanni ey nambutsug hi Hannah tep dingngel APU DIOS hu dasal tu. Nan-ungnga ey laki et ngadanan tun hi Samuel e ya keibbellinan tu ey ‘Nakdew nan Apu Dios’ tep kan Hannah ey “Kindew kun Apu Dios.”

21 Entanni ey nedatngan mewan hu tsimpuh ni lawwan di Elkanah et ya familyah tud Siloh ni an man-appit nan APU DIOS tep humman dedan daka ippenahding ni katootoon ey wada pay hu insapatah nan Elkanah ni tu i-appit nan APU DIOS, ey yan nunyan tsimpuh hu tu pengippahdingan.

22 Nem eleg makilaw hi Hannah ni nunyan tsimpuh. Kantun ahwatuy “Eggak mekillaw ni nunya. Hehgedek kephuan eyan gelang et

hannak ali ilaw di baley APU DIOS di Siloh et idinel kun hi-gatu et manha-ad alidman ni ingganah.”

<sup>23</sup> Kan Elkanah ey “Ngenamung ka, ipahding mu hu muka nemnemneman kayyaggud. Di deya ka tep et ngenamung alin kephuan eyan gelang. Hi APU DIOS hu umbaddang ni hi-gam ni mengippeamnun inhel mun hi-gatun ippahding mu.” Et eleg makilaw hi Hannah et ipappaptek tu etan u-ungnga tu.

<sup>24</sup> Nelabah hu pigan toon ey naphu law etan gelang e hi Samuel et ilaw nan Hannah di Siloh di baley APU DIOS. Immalan hakey ni lakkitun bakan tellu toon tu, ya kagedwah ni sakuh ni alinah niya meinum.

<sup>25</sup> Ginibbuh dan wina-tek hu bakan in-appit dan APU DIOS, et ilaw da etan u-ungnga e hi Samuel nan Eli.

<sup>26</sup> Kan Hannah ni hi-gatuy “Apu, kaw han-immatun muwak? Hi-gak la etan biin inang-ang mun immeehneng di deyan nandasal nan APU DIOS.

<sup>27</sup> Indasal kun nunman nan APU DIOS e iddaw-tan tuwak ni u-ungngak et adyah hu indawat tu.

<sup>28</sup> Yan nunya ey ibbangngad ku eya u-ungngak nan APU DIOS et hi-gatu ngenamung ni hi-gatu ingganah mepappeg biyag tu.” Negibbuh ungal da et dayawen da hi APU DIOS.

## 2

### *Ya dasal Hannah*

<sup>1</sup> Nandasal hi Hannah e kantuy “APU DIOS, et-eng hu amleng kun hi-gam tep binaddangan

muwak, et ngi-ngian kudda law hu kamemippihul ni hi-gak.

<sup>2</sup> Endi edum ni henin hi-gam, APU DIOS e kakkayyaggud. Ey endi edum ni kamei-ellig di batun kakeihhikkugi tep hi-gam ni ebuh.

<sup>3</sup> APU DIOS, pasiked mudda etan kamampahiyani kaum-eheel ni legelegem, tep hi-gam ni ebuh hu Dios ni nengamta hedin lawah winu kayyaggud hu kapehpehding ni hakey ni tuu, et ngenamung kan pehding mun hi-gatu.

<sup>4-5</sup> Yadda nangka-let ni tuu ey lektattuy nambalin idan nekakapuy e heniddan nahpung ni pana. Et yadda nekakapuy hu mambalin ni neka-let. Yadda kekeddangyan lan nunman ey ida law kamekitteklan kennen da. Yadda kameuppan nunman ey eleg ida law me-puhin kennen da. Henin nunman etan biin eleg la ni pakeungnga ey pitu law u-ungnga tun nunya. Nem ya etan biin dakel u-ungnga tu ey kaum-lelemyung law tep neendidda u-ungnga tu.

<sup>6</sup> Ey kabaalam ni memappeg ni biyag ni tuu ni impalaw mu linnawetud bebley idan nangketey di dungay, niya kabaalam mewan ni tegguen hu netey.

<sup>7</sup> Muka pambalin ni newetwet hu edum ni tuu niya muka pekeddangyan hu edum. Henin saad e pambalin mun eta-gey hu edum niya nebah hu edum.

<sup>8</sup> Muka pekeddangyan hu newetwet niya mudda kaiha-ad di eta-gey ni saad dan man-apapu ma-lat matbal ida. Kabaalam ni ippahding ida huyya e APU DIOS, tep hi-gam hu nanletun

puyek ey inhammad mun inha-ad etan di keihhadan tu ey meippuun di elaw tu.

<sup>9</sup> Mudda kaippaptek e APU DIOS hu tuun kamengu-unnud ni hi-gam. Nem yadda lawah ni tuu ey pellow muddad engeenget e bebley ni nangketey. Et yadda tuun daka iddinel hu kakina-let dan ebuh ey eleg mabalin ni mengapput ida.

<sup>10</sup> Hi-gam e APU DIOS ey huwetam ali emin tuud puyek, et peang-ang mu nemahhig ni bunget muddan buhul mun pemahbaham ni hi-gada. Tep hi-gam ni wadad kabunyan ey peellim ali hu nemahhig ni pengastigum ni hi-gada. Nem wada etan pinutuk mun mampatul ni pengidwatan mun et-eteng ni kabaelan tu et endilli pakeapput ni hi-gatu.”

<sup>11</sup> Immanemut di Elkanah di bebley dad Ramah nem nanha-ad hi Samuel di Siloh, tep mansilbin APU DIOS di kad-an nan hi Eli e padidman.

### *Lawah idan u-ungngan Eli*

<sup>12</sup> Yadda u-ungngan Eli ey lawah ida. Eleg da u-unnuda hi APU DIOS ey eleg da mewan ikkaguh hedin manliwwat idan hi-gatu winu eleg.

<sup>13</sup> Eleg da lispituha etan olden ni kau-unnudan padi meippanggep ni daka ellad kai-appit idan tuu. Eleg da mewan hehgeda hu lebbengtun meidwat ni hi-gadan detag tep daka tuggunadda bega-en da et hedin wada immi-lin i-appit dan APU DIOS,

14 ey anin ni neiba-nget etan detag et daka an tetwika etan ni tewik ni tellu ngipen tu. Et nge-namung keitwikan tu ey humman kaelladdan padin patal da. Hanniman impenahding idan nunyan u-ungngan Eli di emin ni kai-appit idan helag Israel di Siloh.

15 Ya pay hakey ni impenahding da ey daka tugguna bega-en dan mengellan eleg malutun detag anin ni eleg ni ma-kal hu taban kagihheba di altar ni kamei-appit nan APU DIOS. Et kaumlaw hu bega-en da et kantu etan ni nengi-lin i-appit tuy “Idwat yu hu detag padin meatta tep pinhed tun pantinnangtang. Eleg tu pinhed hu nelutu.”

16 Hedin kan etan ni tuuy “Entannit ekalek tabetun kagihheba et han mu ala hu pinhed mu.” Kan etan ni bega-en ey “Eleg. I-lim kuma tep hedin eleg mu iddwat man pampinilliw ku.”

17 Huyyan liwat idan u-ungngan Eli ey lawah ni peteg di hinanggan APU DIOS tep endin hekey lispituh dan kamei-appit ni hi-gatu.

### *Yan wada hi Samuel di Siloh*

18 Ya etan u-ungnga e hi Samuel ey tuka ingunggunnui hi APU DIOS. Ey tu dama kaibalwasi etan ephod e balwasin padi.

19 Katootoon ni kaumkapyu hi inetun ek-ekut ni balwasi tu. Tuka an iddwat ni hi-gatun daka lawwin da pan-appitan ni han-ahwan Elkanah ni pinhakkey ni hantoon.

20 Kabendisyoniddan Eli e kantun Elkanah ey “Hi APU DIOS hu mengidwat ni u-ungnga eyan ahwam ma-lat maihullul eyan u-ungnga yun



indawat tun APU DIOS.” Hedin negibbuh hu bendisyon nan Eli man han ida negawid.

<sup>21</sup> Entanni ey tu-wangun binendisyonan APU DIOS hi Hannah et maweda pay edum ni u-ungnga da e tellun laki et ya dewwan bii. Hi Samuel e u-ungnga da ey kamangkehikken law ey nanengtun kamansilbin APU DIOS.

<sup>22</sup> Ya etan padi e hi Eli ey nea-amma law ni peteg ey dingngedinggel tun emin hu meippanggep ni lawah ni kapehpehding idan u-ungnga tuddan emin ni tuud Israel. Dingngel tu pay hu daka pengi-ulliulligiddan bibi-in kamampatek di heggeppan ni daka pandeyyawin APU DIOS.

<sup>23</sup> Et kantun hi-gaday “Kele anhan henin nuntan hu yuka pehpehding? Kaiddenaddatteng idan tuun hi-gak hu meippanggep idan lawah ni yuka pehpehding.

<sup>24</sup> Beken ni kayyaggud ida humman ni nakka deddengngelan kae-ehheladdan tuun APU DIOS ni yuka pehpehding.

<sup>25</sup> Hedin nambahul hu tuud edum tun tuu man dammutun i-ehneng APU DIOS etan nambahul. Nem hedin hi APU DIOS hu nambahulan ni hakey ni tuu man endi law mengi-ehneng ni hi-gatu.”

Nem humman idan u-ungngatu ey kinehing da hu tugun ameda tep ninemnem law APU DIOS e petteyen tudda gapuh idan nunman ni lawah ni daka pehpehding.

<sup>26</sup> Hi Samuel ey kamangkeetteng law ey kametbal di hinangngab APU DIOS niyad hinangngab idan tuu.

*Ya neabig meippanggep ni pamilyah Eli*

<sup>27</sup> Entanniy wada immalin prophet APU DIOS di kad-an Eli et kantun hi-gatuy “Kan APU DIOS ni hi-gam ey ‘Kaw eggak peamta hedin hipa-ak lan nan ammed mu e hi Aaron ni nambalinan dan himbut nan Pharaoh di Egypt?

<sup>28</sup> Yan nunman ey pinutuk ku hi ammed mu e hi Aaron et yadda helag tun mambalin ni padik, et hi-gada hu man-appit ni hi-gak ni mengihheb niya hi-gada hu mengibbalwasin ephod e balwasin padi et makihummangan idan hi-gak. Et idwat ku kelebangan dan um-alan patal dad kai-appit idan helag Israel ni hi-gak.

<sup>29</sup> Ey kele endi lispituh yuddan kamei-appit ni hi-gak et pinhed yu et pay ni ellan hu kai-appit idan tuun hi-gak? Kele in-abulut mudda u-ungngam ni mengellan kekakkayyaggudan ni detag idan kai-appit ni tutu-uk ni hi-gak et itattabba da? Humman keang-angan tu e e-etteng hu muka pengiddeyyaw idan u-ungngam nem hi-gak.

<sup>30</sup> Hi-gak ni AP-APU e Dios Israel ey insapatah kun nunman e yadda nahlagan yu niya helag yu hu mampeddi ey mansilbin hi-gak ni ing-ganah. Nem yan nunya ey pappegek humman ma-lat yadda kamandeyyaw ni ebuh ni hi-gak hu ibbilang ku. Eggak ibbilang ida etan eleg menaydayaw ni hi-gak.

<sup>31</sup> Medettengan ali hu tsimpuh ni pemetteyak ni emin ni kat-agun lallakkid pamilyah mu niyaddad helag mu ma-lat endillin hi-gada meamma.

<sup>32</sup> Umlemyung kalli ey maggeh nemnem mun menang-ang-ang idallin edum mun helag Israel

tep bendisyonan tudda nem yad pamilyah mu ey endi meduddukkey biyag tu, tep eleg ida meamma ni netey ida.

<sup>33</sup> Wadalli hakey ni helag mun mampeddin mansilbin hi-gak. Nem umlemyung alin peteg ey endilli namnamah tu. Makulug ni endilli meamma helag mu tep nehiken ni idan ni netey ida.

<sup>34</sup> Ya pengamtaan mu e um-amnuddalli huyyan inhel ku ey mandihhan ni mettey hu dewwan u-unggam e di Hopni nan Pinehas.

<sup>35</sup> Beken idalli law hu helag mun pambalin kun padi, tep pillien kulli hakey ni padin mengunnud niya mengippahding ni pinhed ku. Ipaptek kulli humman ni pillien ku, anin idan helag tu et ingunuan tun ingganah etan tudduen kun patul.

<sup>36</sup> Yadda metdaan ni pamilyah mu ey manyung idallin hi-gatu, niya mangkekdey idallin hi-gatun pihhuh niya kennen. Et kan dallin hi-gatuy: Ala dakemi anhan ni umbaddang ni hi-gayun papaddi ma-lat wada pengellaan min kennen mi.' ”

### *Ya nampeang-angan Apu Dios nan Samuel*

## **3**

<sup>1</sup> Ya etan u-ungnga e hi Samuel ey kamansilbin APU DIOS e tuka babbaddangi hi Eli e padi. Yan nunman ni tsimpuh ey kunan hu kapekihhumanganin APU DIOS niya tuka pampeang-angin tuu.

<sup>2</sup> Hakey ni hileng ey an neugip hi Eli. Eleg um-aang-ang law hu matetu tep nea-amma.

<sup>3</sup> Hi Samuel ey neugip diman ni baley APU DIOS di kad-an etan ni Kaban APU DIOS. Engeengnet pay ni e nanengtun eleg ma-dep hu dilag ey

<sup>4</sup> immehel hi APU DIOS nan Samuel. Himmumang hi Samuel e kantuy “Em, Apu.”

<sup>5</sup> Impapuut tun limmaw di kad-an Eli et kantun hi-gatuy “Immali-ak tep muwak kapan-eyyagi!” Nem kan Eli ni hi-gatuy “Kaibangngad kat ka maugip! Eleg daka ayagan.” Et mambangngad hi Samuel ni an neugip.

<sup>6</sup> Entanni mewan ey immehel hi APU DIOS e kantuy “Samuel!” Bimmangun mewan hi Samuel et lumaw di kad-an Eli et kantuy “Immali-ak tep inaygan muwak.”

Nem kan mewan Eli ey “Eleg daka ayagan e u-unggak. Kaibangngad kat ka maugip.”

<sup>7</sup> Hi Samuel ey eleg tu amta e hi APU DIOS hu immehel, tep endi an inhelan APU DIOS ni hi-gatun nunman.

<sup>8</sup> Entanni ey impitlun APU DIOS ni immehel nan Samuel. Bimmangun mewan et lumaw di kad-an Eli et kantun hi-gatuy “Immali-ak tep inaygan muwak.”

Ninemnem law Eli e hi APU DIOS hu immehel

<sup>9</sup> et kantun Samuel ey “Kaibangngad kat ka maugip et hedin wada mewan um-ehel ey humang mu e kammuy ‘Em, APU. Ehel mu pinhed mu, nandaddannak ni mengu-unnud ni e-helen mu.’ ” Et mambangngad mewan hi Samuel ni neugip.

<sup>10</sup> Entanni ey immali hi APU DIOS et umehneng di kad-an tu et kantun hi-gatuy “Samuel,

Samuel!” Himmumang hi Samuel et kantuy “Em, APU. Ehel mu pinhed mu et u-unnuden ku.”

<sup>11</sup> Kan APU DIOS ni hi-gatuy “Wadalli ippahding kuddan helag Israel ni edum ni aggew ni kamengippetngan hi-gada,

<sup>12</sup> tep peamnuk ni pehding emin hu anggettakut nan hi Eli et yadda pamilyah tu tep humman dedan la inhel kun hi-gatu.

<sup>13</sup> Inhel ku dedan lan hi-gatu e helheltapen idallin pamilyah tu ni ingganah hu pengastiguk ni hi-gada tep nginhay da-ak idan u-ungnga tu. Inamtan Eli e henin nunman hu kapehpehding idan u-ungnga tu nem eleg tudda ehlan. Anin anhan et manghay ida.

<sup>14</sup> Et humman hu issapatah kuddan pamilyah Eli e eleg ali me-me-kal huyyan liwat da anin ni hipa i-appit dan hi-gak.”

<sup>15</sup> Nambangngad hi Samuel ni neugip ingganah newa-wa et hantu ibeghul hu heggeppan ni baley APU DIOS. Kaumtakut hi Samuel ni menghel nan Eli ni meipanggep ni ini-innep tu,

<sup>16</sup> nem inaygan Eli et kantun hi-gatuy “Samuel e u-unggak, ikay di deya.” Kan Samuel ey “Em, apu.”

<sup>17</sup> Minahmahan Eli e kantuy “Hipa inhel APU DIOS ni hi-gam? Entan tu iheut ni hi-gak. Ehel mun emin ni hi-gak hu inhel APU DIOS ni hi-gam tep hedin ihhaut mu ey nemahhig pengastigu tun hi-gam.”

<sup>18</sup> Et ehelen Samuel emin hu inhel APU DIOS e endi tu inhaut. Ey kan Eli ey “Hi-gatu APU DIOS! Kelebbengan tun mengippahding ni emin ni hipan amtatun kayyaggud.”

<sup>19</sup> Kamangkehiihikken hi Samuel ey kapekab-baddangin APU DIOS di emin ni tuka pehding. Ey kapeamnun APU DIOS emin hu kaebbigan Samuel.

<sup>20</sup> Et lektattuy nan-amtad emin di helag Israel e makulug ni prophet APU DIOS hi Samuel.

<sup>21</sup> Intultuluy APU DIOS ni nampeang-ang di Siloh et yadman nengipeamtaan tun Samuel ni meippanggep ni elaw tu.

## 4

<sup>1</sup> Et emin ida helag Israel ey daka ebbuluta e makulug ni emin hu kae-helan Samuel.

### *Piniliw idan iPilistia hu Kaban Apu Dios*

Entanni ey neamung ida mewan hu iPilistia ni mekiggubbat ni helag Israel. Ey yadda helag Israel ey nandaddan ida et mangkampuddad Ebeneser. Nangkampudda dama iPilistia di Aphek.

<sup>2</sup> Yadda sindalun iPilistia ey dadda ginubat et apputen dadda sindalun Israel e pintey da epat ni libu.

<sup>3</sup> Nambangngad ida natdaan ni helag Israel di kampuda ey kan idan aap-apu da ey “Kele an in-abulut APU DIOS et daitsu apputen ni iPilistia ni nunya? Mahapul ni tayulli ellan hu Kaban APU DIOS di Siloh et itebin tayu ma-lat eleg daitsu apputen idan buhul tayu.”

<sup>4</sup> Et umitu-dak idan an mengellan Kaban APU DIOS e Kabaelan tun emin. Huyyan Kaban ey wada dewwan nepaot ni anghel di ta-pew tu e yadman hu kapanha-adin Apu Dios. Yadda etan

dewwan u-ungngan Eli e di Hopni nan Pinehas ey nekilaw idad nengiattang ni Kaban APU DIOS.

<sup>5</sup> Yan nengidtengan dan Kaban APU DIOS di kampu da ey nemahhig hu tekuk idan emin ni helag Israel gapun amleng da et nakkayang e neeldeg hu puyek.

<sup>6</sup> Dingngel idan iPilistia hu tekuk idan helag Israel ey kanday “Kele ida kamantetekuk di kampuddan Hebrew?” Yan nengamtaan dan indateng idan Hebrew hu Kaban APU DIOS di kampuda,

<sup>7</sup> ey simmakut ida e kanday “Immali hu dios di kampu da! Nanna-ud ni angetakkut hu meipahding ni hi-gatsu! Endi hu an nengipahding ni nunman ida lan edum ni buhul tayu!

<sup>8</sup> Kaw hipa makkaw mabalin ni mengihwang ni hi-gatsun nunman idan dios ni Hebrew e eteng ni kabaelan da? Humman idan dios hu nematey idalan iEgypt di eleg mebebleyi.

<sup>9</sup> Mahapul ni umtuled itsun iPilistia! Ihammad tayun mekiggubbat e humman pengippeangan tayun kaleki tayu. Tep hedin apputen daitsu man mambalin itsun himbut idan nunman ni Hebrew henin impahding tayu lan hi-gada. Et humman hu mahapul ni ihhammad tayun mekiggubbat ni hi-gada.”

<sup>10</sup> Et endi numan takut dan nekigubat ey inapput dadada helag Israel et mamsik idan nangkeibangngad di bebley da. Yan nunman ey dakel ni peteg hu pintey idan iPilistia ni sindaluddan helag Israel e umlaw di telumpulun libu.

<sup>11</sup> Ey piniliw da Kaban Apu Dios et pateyen dadda etan dewwan u-ungngan Eli e di Hopni nan Pinehas.

### *Ya neteyyan Eli*

<sup>12</sup> Yan nunman ey wada etan helag Benjamin ni bimmesik e nalpud nanggugubatan da et ipa-yuh tud Siloh. Nambi-ki tu balwasi tu et pandep-ulan tu ulutun pengippeang-angan tu e kaumlelemyung.

<sup>13-15</sup> Dimmateng di Siloh ey wada hi Eli e kamanyuyyuddung di yuddungngan tud gilig ni keltad e kamanhehhegged ni tuun melpud gubat anin ni eleg um-aang-ang matetu tep nea-amma e nahyam et walu toon tu. Nemahhig kaguh tun meippanggep etan ni Kaban Apu Dios.

Yan nunman ni dintengan etan ni helag Benjamin ey indaddatteng tuddan tuu hu nemiliwan idan iPilistia ni Kaban Apu Dios. Et emin ida tuu ey ida kamantetekkek gapuh ni takut da.

Dingngel Eli tekuk da et mahmahan tu e kantuy “Kele ida kamangngangala?”

Impapuut etan ni tuun limmaw di kad-an Eli et ehelen tu gapu tu.

<sup>16</sup> Kan nunman ni tuu nan Eli ey “Bimmesikkak alin nalpud gubat et aye akidatteng ku.” Kan Eli ey “Et hipa nekapkapy a e u-ungngak?”

<sup>17</sup> Kan nunman ni tuu ey “Bimmesik ida sindalu tayu tep neapput ida ey dakel hu netey ni hi-gada. Anin ida etan dewwan u-ungngam e di Hopni nan Pinehas et netey ida. Ey piniliw dan iPilistia hu Kaban Apu Dios.”



18 Dingngel Eli hu neipahding etan ni Kaban Apu Dios ey nanletwad et ma-gah di yinudungan tud gilig ni heggeppan etan di bebley. Et mah-pung hu buklew tu et matey, tep nea-amma niya mebel-at tep mateba. Hi-gatu nan-ap-apuddan helag Israel ni na-pat ni toon.

19 Ya etan inepu tun biin ahwan u-ungnga tu e hi Pinehas ey ngannganih ni man-ungnga. Dingngel tu nemiliwan idan iPilistia ni Kaban Apu Dios, ya nemateyan dan ahwatu ni ya neteyyan aman nan ahwatu ey pinhakkeyey indegeh ni egeh tu. Yan nunman ni nan-ungnga tu ey nampaligat.

20 Kamangkeungnguh hu yayyah tu ey kan idan bibi-in nemaddang ni hi-gatuy “Pekedhel mu nemnem mu, tep adyah e laki eya u-ungngam!” Nem eleg tu hanguden ni himmumang.

21 Ya impangngadan etan ni ahwan Pinehas etan ni gelang ey “Ikabod” tep kantuy “Endi law dayaw Apu Dios ni hi-gatsun helag Israel.” Humman hu kantu tep piniliw idan iPilistia hu Kaban Apu Dios niya netey hu ahwatu et hi aman ahwatu.

22 Impidwa tun inhel et han matey e kantuy “Endi law dayaw Apu Dios ni hi-gatsun helag Israel tep piniliw da Kaban tu.”

## 5

*Ya neiha-adan ni Kaban APU DIOS di bebley idan iPilistia*

<sup>1</sup> Yan nemiliwan idan iPilistia ni Kaban APU DIOS, ey intabbtabbin da e inlapu dad Ebeneser et ilaw dad Asdod e et-eteng ni bebley da.

<sup>2</sup> Da inha-ad di baley etan ni tuttu-un dios da e hi Dagon et intakdul da.

<sup>3</sup> Newa-wan nunman ey inang-ang idan tuud Asdod e na-gah etan tuttu-un dios da e hi Dagon. Nanlukbub di hinanggan etan ni Kaban APU DIOS, et ibangngad da etan di neiha-adan tu.

<sup>4</sup> Nem newa-wa mewan ey inang-ang da e na-gah mewan e nanlukbub di hinanggan etan ni Kaban APU DIOS, ey neputul hu ulu tu niya na-kal ida ngamay tu e neipassik di petek ni habyen. Ebuh etan annel tun nannaneng ni endi nebahbah.

<sup>5</sup> Humman gaputun eleg idan hekey umgasin hu padin Dagon et yadda edum ni kaumhehgep di tempol Dagon etan di na-gahan tu.

<sup>6</sup> Nemahhig nengastigun APU DIOS idan tuud Asdod et yadda etan tuud nanlinikweh ni bebley da e wineda tu nangkemukkel ni laman di annel da.

<sup>7</sup> Humman gaputun kan idan tuud Asdod ey “Mahapul ni me-kal di deya etan kaban ni dios idan helag Israel, tep nemahhig tuka pengastigun hi-gatsu et hi Dagon e dios tayu.”

<sup>8</sup> Impaeyag dadda etan liman patul di Pilistia et kandan hi-gaday “Hipa pehding tayun kaban ni dios idan helag Israel?” Ey kan idan nunman ni liman patul ey “Ilaw yud Gath,” et ilaw dad Gath e hakey mewan ni bebley di Pilistia.

<sup>9</sup> Yan nunman ni neiha-adan tud Gath ey kinas-tigu mewan Apu Dios ida nambebley diman et

nemahhig takut da. Wineda tu hu nangkemukkel ni laman di annel dan emin, anin idan u-ungnga, nea-amma niya nei-inna.

<sup>10</sup> Inlaw idan tuud Gath humman ni Kaban Apu Dios di Ekron e hakey mewan ni bebley di Pilistia nem yan nengidtengan dadman ey kamantetekuk ida tuudman e kanday “In-ali da eyad bebley tayu hu kaban ni dios idan helag Israel et pateyen daitsu.”

<sup>11</sup> Impaeyag idan tuudman emin ida patul di Pilistia et kan idan nunman ni liman patul ey “Pebangngad yu ew etan kaban ni dios idan helag Israel ma-lat eleg itsu matey emin, anin idan pamilyah tayu.” Mukun dakel ida netey ni tuu tep nemahhig hu nengastigun Apu Dios ni hi-gada. Et humman hu nemahhig hu takut da.

<sup>12</sup> Yadda etan natdaan ni eleg matey ni hi-gada ey newada nangkemukkel ni laman di annel da, et ida kapehemhemmek idan dios da ma-lat baddangan dadda.

## 6

### *Ya nengibangngadan idan iPilistia ni Kaban Apu Dios idan helag Israel*

<sup>1</sup> Ya etan Kaban Apu Dios e Dios idan helag Israel ey neihaha-ad di Pilistia ni pitun bulan.

<sup>2</sup> Impaeyag idan iPilistia hu papaddi da et yadda madiba et kandan hi-gaday “Hipa pehding tayun kaban ni dios idan helag Israel? Hedin kan tayuy pebangngad tayu, hipa pellow tayun i-unnud tayu etan di kaban?”

<sup>3</sup> Kanday “Hedin ibbangngad yu huttan ni kaban ni dios idan helag Israel ey mahapul ni wada mei-unnud ni i-appit yun nunman ni dios da ma-lat ma-kal hu liwat yu. Ey me-kal et anhan ida huttan ni degeh yu ey meamta hedin hipa gaputun dakeyu kakennastiguwa.”

<sup>4</sup> Kan idan tuu ey “Hipa i-appit tayun hi-gatu?” Kanday “Ya liman nemukel ni balituk ni henin nemukkel ni laman niya liman balituk ni nekapyan henin utut e hanhahkey idan nunman ey i-ehneng da hanhahkey ida etan ni liman patul. Tep beken ni hi-gatsun ebuh nekastigu nem anin idan patul tayu.

<sup>5</sup> Mahapul ni kapyae yudda huyyan balituk ni henin nemukkel ni laman e henin tayu kad-edgeha niya henin utut ni impaelin nunman ni dios idan helag Israel ni memahbah ni bebley tayu. Yad henin nunyan pehding yu ey deyyawen yu humman ni dios idan helag Israel. Ma-lat isiked tun mengastigun hi-gatsu et ya dios tayu niya eleg tu bahbahen eya bebley tayu.

<sup>6</sup> Entan tu ngehay huyyan planuh tayun mengibbangngad eyan kaban. Entan tu iu-unnud idan iEgypt e manghay ida et kastiguen nunman ni dios da et handa iebulut ni umlaw ida helag Israel.

<sup>7</sup> Kapyaya kayu kuman balbaluh ni kaliton et paguyud yun dewwan bakan pakeimpah dan eleg da ni patnaan ni man-elladu winu mangguyud. Nem hedin yadda impah da ey yudda ipukung di kudal.

<sup>8</sup> Ilugan yu etan kaban APU DIOS di kaliton ey pakilugan yudda eta balituk ni iddawat yun

multa yun nambahulan yu e iha-ad yu damad hakey ni kaban e itakdul yu humman ni kaban etan di kaban APU DIOS. Ey ihammad yuddan ikeput di kaliton et paguyud yu etan ni dewwan baka et kenamung hu pengillawwan da.

<sup>9</sup> Pamga yu ang-ang-ang et hedini mampelaw idad Bet Semes e bebley idan helag Israel, humman pengamtaan tayu e ya APU DIOS hu nengipei-liddan nunyan et-eteng ni hinelheltap tayu. Nem hedini eleg ida mampellaw diman ey beken tun nengipei-li nem kapya tu ngu dedan ni nanligat itu.”

<sup>10</sup> Inu-unnud idan tuu humman ni inhel dan hi-gada et umladdan dewwan baka et paguyud dan etan kaliton. Yadda etan impah da ey da impukung dadda.

<sup>11</sup> Inlugan dad kaliton etan Kaban APU DIOS et pakilugan da etan Kaban ni neiha-adan idan kinapya dan balituk ni henin nemukkel ni laman niya henin utut.

<sup>12</sup> Entanni ey neni-di-weh ida etan bakan nampalaw di Bet Semes, menglaw ida ey tagan da elug. Neiunud ida etan liman patul ni iPilistia ingganah dimmateng idad pappeg ni Bet Semes.

<sup>13</sup> Neipaddih ni nunman ni tsimpuh e ida kamanggeppas hu tuud Bet Semes ni wheat etan di nedeklan di bebley da. Pinhakkeyey inang-ang da e wada etan Kaban APU DIOS e neilugan di kaliton, et ida kamanggagayan peteg ni nenangan da.

<sup>14</sup> Induttuk idan bakad payew Joshua e iBet Semes, et umehneng ida etan di kad-an ni et-eteng ni batu. Dinikhal idan nunman ni tuu etan

kaliton et wa-teken dadda etan baka et giheben dan in-appit nan APU DIOS.

<sup>15</sup> Yadda helag Levi ey ingkal da ngu dedan etan Kaban APU DIOS, niya etan kaban ni neihadadan idan balituk et ipetuk da etan di et-eteng ni batu. Yan nunman ni aggew ey in-appitan idan iBet Semes hi APU DIOS e giniheb da edum ni in-appit da.

<sup>16</sup> Inang-ang-ang ida etan ni liman patul ni iPilistia emin humman ni neipahding et han ida mambanggad di bebley dan nunman ni aggew.

<sup>17</sup> Humman idan impalaw ni iPilistia ni kamei-appit APU DIOS, tep ya nanliwatan da ey liman balituk ni henin nemukkel ni laman. In-ehngeng idan numan ni liman balituk etan ida liman patul et ya bebley di Pilistia ni daka pan-ap-apui. Humman idan bebley ey: Asdod, Gaza, Askelon, Gath niya Ekron.

<sup>18</sup> Hanniman mewan ida etan balituk ni henin utut e in-ehngeng da hu bebley ni kapan-apapuidda etan ni liman patul di Pilistia, neluhud di nanlinikweh et yadda eleg maluhud. Et ya daka penginnemnemin nunyan neipahding ey ya etan et-eteng ni batun wadad payew Joshua e nengipetukan dan Kaban APU DIOS. Humman ni batu ey nanengtun wadadman ingganah ni nunya.

<sup>19</sup> Hi APU DIOS ey pinetey tu nepitun lalakkin bimbebley di Bet Semes, tep inuhdungan da etan bawang ni Kaban tu. Et ida kaumlelemyung hu iBet Semes gapuh idan nunman ni pintey APU DIOS ni edum da.

<sup>20</sup> Kanday “Hipa makkaw kuma eleg umtakut eyan DIOS e kayyaggud ni peteg? Ettu pengillawwan tayun Kaban tu et eleg manhahhad di deya?”

<sup>21</sup> Immitu-dak idan mengippeamtaddan iKiriati Jerim et da ehelen ni hi-gada e kanday “Ali kayun mengella eyan Kaban APU DIOS et ilaw yud bebley yu tep imbanggad idan iPilistia.”

## 7

### *Ya nan-ap-apuwan Samuel di Israel*

<sup>1</sup> Et lumaw ida iKiriati Jearim et alen da etan Kaban APU DIOS, et ilaw dad baley Abinadab e nambebley di duntug et iha-ad dadman. Et hi Eleasar e u-ungngan Abinadab hu pinutuk dan mengippaptek ni nunman ni Kaban APU DIOS.

<sup>2</sup> Nebayag hu neiha-adan nunman ni Kaban APU DIOS di Kiriati Jearim e umlaw ni dewampulun toon. Yan nunman ey nampehemhememek ida hu helag Israel nan APU DIOS ma-lat baddangan tudda.

<sup>3</sup> Kan Samuel ni hi-gada ey “Hedin makulug ni hi APU DIOS hu pengikkahakeyan yu law ni yuka pandeyyaw, ey mahapul ni paka-u-unnud yu niya iwalleng yudda etan wadan hi-gayun dios ni edum ni bebley, anin etan kinapya yun dios yun bii e hi Astoret. Idinel yu biyag yun APU DIOS, ma-lat ihwang dakeyuddad iPilistia.”

<sup>4</sup> Inu-unnud idan helag Israel et iwalleng dadda etan tuttu-u e hi Baal et hi Astoret et hi APU DIOS law ni ebuh hu daka deyyawa.

<sup>5</sup> Entanni ey impalaw Samuel di kebebbebley di Israel hu mengippeamtan emin idan edum tun helag Israel, ma-lat maemung idad Mispah e kantuy “Kaemmung kayun emin di Mispah et idasalan dakeyun hi-gak diman.”

<sup>6</sup> Neamung idan emin di Mispah et tuma-nuk idan danum et iduyag dad puyek ni in-appit dan APU DIOS. Ey nantepel idan nunman ni aggew e eleg ida mangan tep humman pengippeangan da e ida kamantuttuyyun nanliwatan da. Kandan dasal day “Mika ebbuluta e nanliwat kamin hi-gam e APU DIOS.” Yan nunman di Mispah ey nambalin hi Samuel ni ap-apu da.

<sup>7</sup> Yan nangngelan idan iPilistia e neamung ida helag Israel di Mispah, ey immegah ida etan liman patul niyadda sindaluddan an mengubbat ni hi-gada. Dingngel idan helag Israel e iyaddalli iPilistia ni mengubbat ni hi-gada ey simmakut ida.

<sup>8</sup> Kandan Samuel ey “Ihammad mun mandasal nan APU DIOS e Dios tayu, ma-lat ihwang daitsud pehding idan iPilistia ni hi-gatsu.”

<sup>9</sup> An immala hi Samuel ni hakey ni impah ni kalneroh et iappit tun APU DIOS e giniheb tun emin. Et mandasal nan APU DIOS ma-lat baddangan tudda. Ey dingngel APU DIOS hu dasal da et baddangan tudda.

<sup>10</sup> Heninnuy hu impahding APU DIOS ni nemaddangan tun hi-gada: Yan nunman ni kapan-i-appit Samuel etan gihheben tun i-appit tun APU DIOS, ey neihnup ida law hu iPilistia ni mengubbat ni hi-gada. Nem endi maptek ey



impakidul APU DIOS ni na-let et mabukal ida iPilistia gapuh ni takut da et legemen da besik.

11 Yadda helag Israel ey impapuut dan im-megah di Mispah et pan-unuden dad-da iPilistia. Et pedalladallan da hu patey ni hi-gada ingganah dimmateng idad Bet Kar.

12 Immala hi Samuel ni batu et ituun tud nambattanan ni Mispah ey Sen ma-lat pengine-m-neman idan tuu. Kantuy “Binaddangan daitsun APU DIOS.” Et ngadanan tun Ebeneser e ya keibbellinan tu ey “Batun etan ni kaumbad-dang.”

13 Neapput ida iPilistia et eleg da law gubbaten hu helag Israel ni nunman ni ketaggun Samuel tep eleg iebulut APU DIOS.

14 Binangngad dad-da bebley dan piniliw ni iPilistia meippal-pud Ekron ingganah di Gath, anin idan edum ni bebley dan sinekup idan iPilistia. Lektattuy insiked ida daman Amorite ni mengubbat idan helag Israel.

15 Hi Samuel hu impan-ap-apuddan helag Israel ingganah neteyyan tu.

16 Yan nunman ni ketaggun Samuel ey ka-tootoon ni tuka e-pengan umlaw di emin ni bebley idan helag Israel e tuka ippal-pud Bethel, yad Gilgal ingganah lad Mispah. Ey kamansilbin huwet di edum tun helag Israel.

17 Et hedin ginibbuh tun manhuwet idadman ni bebley, ey mambangngad di Ramah e bebley tu, tep hi-gatu kamengippennuh ni kapanhah-laidan tuudman. Hakey pay ey yad Ramah hu nengapyaan tun pan-appitan dan APU DIOS.

## 8

*Pinhed idan helag Israel ni wada patul da*

<sup>1</sup> Yan nea-ammaan nan Samuel ey impambalin tudda u-ungnga tun huwet di Israel ni umbad-dang ni hi-gatu.

<sup>2</sup> Hi Joel hu pengulwan ni u-ungnga tu et hi Abijah hu neihayned. Hi-gada nansilbin huwet di Beersheba.

<sup>3</sup> Nem eleg da iu-unnud ni kapehding ameda, tep nemahhig e ya pihhuh hu daka gamgami, et beken law ni limpiyuh hu daka pehding ni manhuwet ni kapandidiklamuhiddan tuu. Ya pihhuh hu daka pengippuunin pengapputan ni tuud kasuh anin ni hi-gada nambahul.

<sup>4</sup> Entanni ey neamung idan emin hu kamengippappangngulun helag Israel et lumaw idad kadan Samuel di Ramah.

<sup>5</sup> Kandan hi-gatuy “Apu Samuel, inna-nukkaw e nea-amma ka law ey eleg iu-unnud idan u-ungngam di kayyaggud ni muka pehding ni manhuwet? Pinhed min puttuken mu hakey ni mampatul ni hi-gami et heniddan edum ni bebley e wada patul da.”

<sup>6</sup> Dingngel Samuel e pinhed dan wada patul da ey eleg tu pinhed humman ni imbagedan mahapul da patul da, et mandasal nan APU DIOS.

<sup>7-8</sup> Nem kan APU DIOS ey “Anin u-unnud mu hu pinhed idan tuu et umitudu kan pampatul da. Kammu nem hi-gam dingkug da nem ambeken tep hi-gak inwalleng da tep dingkug da-ak dedan lan nunman. Neipalpun nengipenguluhan kun hi-gada et hi-yanen da Egypt ey dingkug da-ak et ya edum ni dios hu dinaydayaw da. Et humman hu

ya kakulugan tu ey beken hi-gam hu dingkug da, nem hi-gak.

<sup>9</sup> Anin ni u-unnud mu pinhed da. Nem peamtam ni hi-gada e nemahhig ali pehding ni mampatul ni hi-gada.”

<sup>10</sup> Et ehlen Samuel emin hu inhel APU DIOS idan nunman ni tuun kamanbeggan patul da.

<sup>11</sup> Kantuy “Heninnuy ali pehding ni mampatul ni hi-gayu. Pansindalu tulli edum ni lalakkin u-ungnga yu, et ya edum ey manmanehoh ni kalesah ni meussal di gubat. Memengnguludda edum e mandellan ida ey meitu-tu-nud ida kalesah tun meussal di gubat.

<sup>12</sup> Yadda pay edum ey pambalin tun ap-apun hanlibun sindalu et ya edum ey pan-ap-apun neliman sindalu. Et ya edum ni u-ungnga yu ey mangngunnuddad payew tu ey mengapyadda edum ni almas niya kalesah.

<sup>13</sup> Yadda dama bibi-in u-ungnga yu ey pambalin tuddan mene-eng ni kennen tu niyadda opisyal tu, mengapyan bangbanglu edum ey mengapyadda edum ni sinapay ni kennen tu.

<sup>14</sup> Ey humman alin mampatul ey ellan tu kekakkayyagudan ni payew yu yadda yuka pan-tennemin grapes niya olibah et idwat tuddan opisyal tu.

<sup>15</sup> Ey ellan tu kapulun emin ni enniyen yu niya lameh ni grapes yu et idwat tuddan opisyal tu et yadda bega-en tu.

<sup>16</sup> Ey ellan tudda bega-en yun lalakki niya bibi-i. Anin idan kekakkayyagudan ni baka yu niya kebayyu yu et ellan tu ma-lat usalen tun panggunnu tu.

<sup>17</sup> Ellan tu pay hu kappuluddan animal yu. Ey pambalin dakeyun himbut tu.

<sup>18</sup> Um-annun meippahding idalli huyya et nemahhig ali lilih yu gapuh ni pehding ali etan ni patul ni pillien yu nem eleg dakeyulli baddangin APU DIOS.”

<sup>19</sup> Nem kahing ida helag Israel e eleg da hengnguda inhel Samuel tep kanda kumedek ey “Beken ali kumamman henin nunman! Pinhed min wada patul ni man-ap-apun hi-gami,

<sup>20</sup> henin edum ni bebley, ma-lat wada dama patul min mengippengngulun hi-gami hedin wada gubat.”

<sup>21</sup> Dingngel Samuel humman ni inhel idan tuu et ehlen tun emin nan APU DIOS.

<sup>22</sup> Kan APU DIOS ni hi-gatuy “Anin! U-unnud mu pangngu numan hu pinhed da.” Et kan Samuel idan tuu ey “Anemut kayu nid nampam-bebleyan yu.”

## 9

### *Ya nekapkapyia et han mailepu pampatulan di Israel*

<sup>1</sup> Wada etan hakey ni tuun kedangyan niya et-eteng ni lispituh ni tuun hi-gatu e hi Kish hu ngadan tu e helag Benjamin. Huyyan hi Kish ey u-ungngan Abiel e u-ungngan Seror e u-ungngan Bekolat e u-ungngan Apiah e helag Benjamin.

<sup>2</sup> Wada pakehikken ni kat-agun lakin u-ungngan Kish e hi Saul ngadan tu. Endi neki-ingngeh idan helag Israel di kakinat-agu tu niya hi-gatu keta-ta-geyyan e linabhan tuddan emin hu edum tun helag Israel ni hakey ni piyeh.

<sup>3</sup> Hakey ni aggew ey wadadda netalak ni kebayyun ametu e hi Kish, et kantun u-ungnga tu e hi Saul ey “Awit kan hakey ni bega-en tayu et pangkadwam ni an menemmak idan kebayyu tayun netalak.”

<sup>4</sup> Inu-unnud Saul humman ni inhel nan ametun pehding tu. Et mangmanglaw idad neduntung di Epraim et yaddad nanliklikweh di Salisha, nem agda pakehamak hu kebayyu dan netalak. Et mampalaw idad Saalim, nem endiddadman. Et mampalaw ida mewan di nambebleyan idan helag Benjamin nem endidda.

<sup>5</sup> Yan dintengan dad bebley di Sup ey kan law Saul ni bega-en tuy “Um-anemut ita ew kuma. Tep entanniy hi-gata kumedek hu ikakkaguh law nan ama e beken ida etan kebayyu.”

<sup>6</sup> Nem kan ni bega-en tuy “Eleg, apu. Wadadyan bebley etan prophet Apu Dios ni kalispituhaddan tuu, tep kaum-amnu emin tuka e-hela. Umlaw itan an menang-ang et ibga tan hi-gatu. Nungay et anhan ni ittudu tu kad-an idan kebayyu.”

<sup>7</sup> Kan Saul ey “Hedin umlaw itan an menang-ang ni hi-gatu, hipa iddawat ta e na-puh law hu balun ta? Endin hekey hu mabalin ni iddawat tan nunman ni prophet Apu Dios.”

<sup>8</sup> Kan etan ni bega-en ey “Wada hakey ni gumek ni pihhuh kun iddawat tan hi-gatu malat itudu tu kad-an idan kebayyu.”

<sup>9-11</sup> Kan Saul ey “Kayyaggud huttan ni ninem-nem mun pehding ta.” Et lumaw idad nambebleyan etan ni prophet Apu Dios. Ida kamenyed

etan di bebley ey wadadda hinipngat dan bibi-in nalpud bebley ni an man-ehhul et kandan hi-gaday “Kaw wadadman etan tuun maebig?” (Ya daka panggeddan ni prophet Apu Dios ni numman ey maebig. Et hedin wada pinhed idan tuun ibbagan Apu Dios ey kanday “Tayu ang-angen etan maebig et hi-gatu pengibegaan tayu.”)

<sup>12-13</sup> Kan ida etan ni bibi-iy “Em wadadman. Pakealli tu tep yan nunya pan-appitan idan tuu nan Apu Dios di duntug. Papuut yu hedin pinhed yun ha-kupan tep immegah ni umlaw di duntug ni an mekikkan idan tuu. Ida kamanhehhegged tutu-ud duntug tep eleg mabalin ni mengngan ida tuun neaygan ingganah ni umdateng tep mahapul ni iddasal tun Apu Dios etan neiappit et han ida mangan. Et humman hu papuut yun umlaw ma-lat datngen yu.”

<sup>14</sup> Et lumaw di bebley hi Saul e kadwa tu etan bega-en tu. Ida kamenetteng ey dinammu da hi Samuel e kamenglaw di duntug ni an mandeyyaw.

<sup>15</sup> Inhel dedan APU DIOS nan Samuel lan kaalman e

<sup>16</sup> kantuy “Yan kabbuhhan ni henin nunyan olas ey itu-dak ku hakey ni helag Benjamin et duyagam ni lana ulutu et humman keangangan tu e hi-gatu pinutuk kun pan-ap-apuddan tuuk ni helag Israel. Hi-gatu mengihwang hi-gayud buhul yun iPilistia. Inang-ang ku kapanhelheltapiddan tuuk ey dingngel ku daka pampehemhemmeki.”

<sup>17</sup> Inang-ang nan Samuel hi Saul ey kan APU

Dios ni hi-gatuy “Huttan etan tuun inhel kun hi-gam. Hi-gatu hu pan-ap-apuddan tuuk.”

<sup>18</sup> An neihnup hi Saul nan Samuel et kantun hi-gatuy “Kaw amtam hu kapanha-adi etan ni maebig?”

<sup>19</sup> Ey kan Samuel ey “Hi-gak humman ni maebig. Imay, pamengulu kayudman di duntug ni kapan-appisi et meitu-nuddak tep mekikkan kayun bega-en mun hi-gak ni nunya. Hannak ali ehelan emin ni kakkabbuhan hedin hipa humman ni muka nemneman ibbagan hi-gak et han dakeyu paenamut.

<sup>20</sup> Entan pandanag meippanggep etan idan kebayyun amam ni netalak ni tellun aggew tep nehamak ida. Nem ya etan importanteh ni kanamnamahaddan emin ni helag Israel ni pan-ap-apu da ey hi-gam et yadda pamilyah mu.”

<sup>21</sup> Kan Saul ey “Kele kuma ni-ngangu huttan ni muka pan-e-helan hi-gak? Hi-gak ey nahlaggak nan Benjamin e keek-eketan ni helag Israel. Ey ya pay pamilyah aman neibilangan ku ey hi-gada kebabahan idan helag Benjamin.”

<sup>22</sup> Nanteyed idad duntug di kapan-appisi et ipengulun Samuel hi Saul et ya etan bega-en tu etan di mahkang ni kuwaltuh ni daka pengnganni. Et payudung tuddad kayuddungin kametbal ni tuu. Wadadda edum ni mangilin umlaw di telumpulu bilang da.

<sup>23</sup> Kan Samuel etan ni kamampaptek ni kennen ey “Mulli ala etan inhel kun appilen mun detag?”

<sup>24</sup> In-ali etan ni kamene-eng etan nelutun detag ni ulpu et iha-ad tud hinanggan Saul. Kan

Samuel ey “Ihidam huttan! Impeappil ku tep in-eng-eng kun hi-gam ni nunyan panhahamulan tayu. Huyya dedan ninemnem kun pehding ni nengayagak idan eyan edum tayu.” Et makikan hi Saul et ya etan bega-en tun nan Samuel ni nunman ni aggew.

<sup>25</sup> Negibbuh idan nandayaw et mandayyuddad bebley. Ingkuyug Samuel hi Saul di baley tu et tu idaddan hu keuggipan tud atep. Negibbuh idan nanhumangan et maugip hi Saul.

<sup>26</sup> Kamangkewa-wa ey binengun Samuel hi Saul et kantuy “Pandaddan ka et hedin, nang-nanglaw kayu kuma.” Nandaddan hi Saul et umhep idan Samuel et unuden da etan keltad.

<sup>27</sup> Wadaddad gilig ni bebley ey kan Samuel nan Saul ey “Ehel mun bega-en mu et anin ni ipappanggulu tun umlaw,” et mamengulu etan bega-en ni limmaw. Et kan Samuel nan Saul ey “Entanni et ehlen kun hi-gam etan inhel Apu Dios.”

## 10

*Ya nemutukan nan Samuel nan Saul ni mam-patul*

<sup>1</sup> Inukat Samuel hu neibuti ni lanan olibah et iduyag tud ulun Saul. Inakwal Samuel hi Saul et kantuy “Pinutuk dakan Apu Dios ni pan-ap-apuddan helag Israel ma-lat ihwang muddad buhul da. Heninnuy hu pengamtaam e hi APU DIOS hu nemutuk ni hi-gam ni man-ap-apu.

<sup>2</sup> Yan lawwam ni entanni ey wada la dewwan tuun dammuen mu etan di neihnup di kulung



Rachel di Selsa e nambebleyan idan helag Benjamin. E-helen dan hi-gam e kanday 'Nehamak ida etan kebayyu, et eleg law medennagi amam meippanggep idan nunman, nem hi-gam law tuka pandennagi, tep tuka mennahmahiddan tuu e kantuy: Hipa na-mu hu neipahding ni u-unggak?'

<sup>3</sup> Et hedin tagan yu elaw et dettengen yu etan et-eteng ni keyew di Tabor, ey dammuen yu mewan hu tellun tuun an man-appit nan Apu Dios di Bethel. Ya hakey ni hi-gada ey tuka gugguyyuda tellun pakeetteng tun gelding. Ya etan hakey ey singged tu tellun sinapay, ey ya etan hakey ey singged tu meinum.

<sup>4</sup> Apngaen dakan hi-gada ey iddawtan dakan dewwan sinapay. Ey ellam humman ni sinapay ni iddawtan dan hi-gam.

<sup>5</sup> Ittuluy yun mantetyed di duntug Apu Dios di Gibeah e neihnup di nangkampuan idan iPilistia. Hedin muka pandettenga bebley ey wadadda dammuen yun prophet ni kaman-dayyun nalpudda etan di kapan-appisid duntug. Ida kaman-ayyuding, ida kamaman-a-abek, ida kamanggitalah, niya ida kamantullaling ey pedalladallan dan mandeyyaw nan Apu Dios.

<sup>6</sup> Endi maptek ey newada hu Ispirituh APU DIOS ni hi-gam et anin ni hi-gam et ippahding mu dama kapehpehding idan prophets niya melumman hu muka pannemnem.

<sup>7</sup> Hedin negibbuh ni neipahding ida huyyan inhel ku ey u-unnud mu hu hipan penemnem Apu Dios ni hi-gam tep baddangan dakan hi-gatu.

<sup>8</sup> Pamengulu kan umlaw di Gilgal. Um-ali-ak alidman et mandammu ita et man-appittak nan Apu Dios ni kagihheba niya mehemmul. Heged muwak ni hanlingguan diman ingganah ni elliak et ehelen ku hu ippahding mu.”

<sup>9</sup> Yan nunman ni neni-yanan Samuel nan Saul ey linumman Apu Dios hu kapannemnem Saul et maipahding ni emin nunman ni aggew hu inhel nan Samuel ni meippahding ni hi-gatu.

<sup>10</sup> Yan dintengan nan Saul di Gibeah e kadwatu etan bega-en tu, ey dinammu dadda prophets. Entanniy newada hu Ispirituh Apu Dios ni hi-gatu et anin law ni hi-gatu ey tuka pan-ippahding hu kapehpehding idan prophet.

<sup>11</sup> Inang-ang idan tuun nengamtan hi-gatu ey kanday “Akaw! Kele hipa neipahding nan hi Saul e u-ungngan Kish? Kaw nambalin daman prophet?”

<sup>12</sup> Wada etan hakey ni tuudman ni kantuy “Entan katnga yu hedin nambalin hi Saul ni prophet, anin beken ni prophet hi ametu. Tep hi Apu Dios hu kamemuttuk ni tuun mambalin ni prophet, tep beken ni kamebeltan ni ammed hu kinaprophet.” Neipalpun nunman ey hedin wada impahding ni hakey ni tuun kamengippetnga, man kan idan tuu ey “Kaw anin etan u-ungngan Kish e hi Saul et nambalin ni prophet?”

<sup>13</sup> Insiked Saul etan tuka pan-ippahding et manteyed etan di duntug ni daka pan-appisi.

<sup>14</sup> Entanni ey dinammun agin ametu hi Saul et ya etan bega-en tu et kantun hi-gaday “Ettu linallawwan yu?” Kan Saul ni nenumang tu ey “Mi himhimmak hu netalak ni kebayyu mi. Nem

eleg midda hanhamak et lumaw kamid kad-an Samuel ni mampebaddang.”

<sup>15</sup> Kan agin ametuy “Et hipa inhel Samuel ni hi-gayu?”

<sup>16</sup> Kan Saul ey “Inhel tu e eleg kami manden-nag tep nehamak ida kebayyu.” Humman ni ebuh inhel tu. Eleg tu ehelen ni hi-gatu hu inhel Samuel meippanggep ni pambalanan tullin patul ni Israel.

*Ya nepilian nan hi Saul ni mampatul*

<sup>17</sup> Nelabah hu pigan aggew et amungen Samuel hu edum tun helag Israel et mandadamduddad Mispah et ehelen tu hu pinhed Apu Dios ni ehelen ni hi-gada.

<sup>18</sup> Kantun hi-gaday “Heninnuy hu inhel nan APU DIOS e Dios tayun helag Israel, kantuy ‘Inamta yu e impanguluk a-ammed yun neni-yanan dan Egypt niya inhewang dakeyud emin ni buhul yun nampehelheltap ni hi-gayu.

<sup>19</sup> Hi-gak hu DIOS yun nengihwang ni hi-gayud emin ni ligat yu. Nem yan nunya ey dingkug yuwak et deh e kayu kamambeggan pampatul yu. Anin tep, kaemung kayud hinanggak meip-puun di helag yu et ya familyah yu.’ ”

<sup>20</sup> Inaygan Samuel ida meippalpuud helag da et ya familyah da. Entanni ey pinutuk APU DIOS hu helag Benjamin.

<sup>21</sup> Inaygan Samuel hu familyah idan helag Benjamin e hinakkehakkey tudda ey pinutuk Apu Dios hu familyah Matri. Lektattuy pinutuk tu hi Saul e u-ungngan Kish. Nem da hemmaken ey ettukaw.

22 Et kan idan tuun nan APU DIOS ey “Kaw immali etan pinutuk mu?” Kan APU DIOS ey “Immen e nantalud kad-an ni nampengiha-adan yuddan ngunut yu.”

23 Impapuut dan an impaukat hi Saul et angangen idan tuu ey anakkayang e hi-gatu keta-ta-geyyan. Neipappeg di buklew tu hu keta-ta-geyyan idan tuu.

24 Kan Samuel idan tuuy “Hi-gatu hu pinutuk APU DIOS ni pampatul tayu. Endi hakey ni hi-gatsu hu henin hi-gatu.” Ey kamantetekuk ida tuu e kanday “Hi-gam hu mannenneng ni pampatul mi.”

25 In-esplikar Samuel idan tuu hu meip-panggep ni elaw niya kapehding ni patul. Intudek tudda humman et iha-ad tud ka-pandeyyawin Apu Dios et hantu paenamut ida etan tuu.

26 Ey immanemut dama hi Saul di Gibeah. Kinadwaan idan eta-gey saad tun winedan Apu Dios hu impeminhed dan hi-gatu.

27 Nem wadadda etan endi silbi tun tuun kanday “Hipa ngu anhan hu kabaelan nunyan tuun ippahding ni panyaggudan tayu?” Daka pihhula hi Saul et endi da indawat ni hi-gatun pengippeang-ang dan lispituh dan hi-gatun nambalanan tun patul. Dingngel Saul humman ni

pihul dan hi-gatu nem impakdag tu i-ineng. \*

## 11

### *Ya nengapputan Saul idan iAmmon*

<sup>1</sup> Nelabah hu hambulan ey impangulun Nahas e patul di Ammon ida sindalu tu, et lumaw idan mengubbat idan nambebley di Jabes Gilead et halikuben da humman ni bebley. Et kan idan iJabes nan Nahas ey “Man-uungbal itsu et anin katteg ni hi-gam ingunggunnuan mi nem et eleg dakemi anhan pateyen.”

<sup>2</sup> Nem kan Nahas ey “Ebbulutek hu inhel yu, nem mahapul ni pan-ukkitek ni emin hu wannan ni mateyu et kebabba-ingan yun emin ni helag Israel.”

<sup>3</sup> Dingngel idan aap-apud Jabes huyya ey kaday “Anin. Nem idwati dakemin pitun aggew ni wayah mi et umitu-dak kamin an mengipeam-taddan emin ni edum min helag Israel et hedin katteg endi hu memaddang ni hi-gami, anin mansukkuk kamin hi-gayu.” Et abuluten Nahas humman.

<sup>4</sup> Dimmateng ida intu-dak ni iJabes di Gibeah e nambebleyan Saul et peamta da hu inhel etan ni patul di Ammon, ey simmakut idan emin tuodman et nemahhig lemyung da ey ida kamannengngih.

---

\* **10:27 10:27** Yan nunman ni tsimpuh ey hi Nahas hu patul di Ammon. Nemahhig hu impahpahding tun nanlehhanan idan nambebley di ba-hil ni Jordan ni helag Gad niya helag Ruben, tep intu-dak tudda sindalu tu et da pan-ukiten hu wannan ni mamatta da. Pitun libun ebuh hu eleg maukit hu mateda, tep intalwan dadda etan sindalu et bumsik idad Jabes Gilead.

<sup>5</sup> Neipaddih ni iyyalli hi Saul ni nalpud payew e ginuyud tu dewwan baketu. Kantuy “Kele kayu kamannengngih? Hipa neipahding?” Et ehlen dan hi-gatu hu inhel idan nalpud Jabes.

<sup>6</sup> Ey nemahhig bunget Saul ni nangngelan tun nunman. Impetuled Apu Dios

<sup>7</sup> et kelngen tu etan dewwan baka et tenegtegen tu et pampailaw tuddad kebebbley di Israel e kantuy “Henin nunya hu meippahding ni bakan hipan tuun eleg mekillaw idan tuud Saul nan Samuel ni an mekiggubbat idan Ammonite.” Winedan APU DIOS hu takut idan helag Israel ni nenang-angan dan wada et-eteng ni kabaelan Saul et abuluten dan emin.

<sup>8</sup> Inemung Saul idad Besek ey telunggatut ni libu hu bilang idan iIsrael niya telumpulun libu hu sindalun iJudah ni nei-dum ni hi-gada.

<sup>9</sup> Kan daddan etan ni intu-dak idan iJabes ey “Yu peamtad bebley yu e eleg mandattek hu aggew ni kabuhhan ey meihwang kayu.” Dingngel idan iJabes humman ni inhel idan intu-dak da ey immamleng idan peteg.

<sup>10</sup> An hineul idan tuud Jabes ida Ammonite e kanday “Yan kabuhhan ey mansukkuh kamin hi-gayu et ngenamung kattedg hu pinhed yun pehding ni hi-gami.”

<sup>11</sup> Nem kamangkewa-wan newa-waan tu ey impantelun Saul ida hu sindalu tu, et papuut dan lumaw di nangkampuan idan sindalun Ammonite et pateyen da dakel ni hi-gada ingganah ni emaggew. Yadda eleg da patyen ey neiwehit ida e wada hakkeyey linggem tu besik.

<sup>12</sup> Negibbuh hu gubat ey kan idan tuun nan Samuel ey “Et tudda man etan kanday beken hi Saul ni pampatul da ey? Ayagi yudda et pampateyen midda kedi!”

<sup>13</sup> Nem kan Saul ey “Endi hu meippepettey ni nunya tep yan nunyan aggew hu nengihwangan APU DIOS ni hi-gatsun helag Israel di buhul tayu.”

<sup>14</sup> Kan Samuel ni hi-gaday “Umlaw itsun emin di Gilgal ma-lat tayu ipidwan peamta e hi Saul hu patul tayu.”

<sup>15</sup> Limmaw idan emin di Gilgal et man-appit idan Apu Dios et man-am-amleng ida ey nan-hahamul ida.

## 12

### *Ya inhel Samuel di edum tun helag Israel*

<sup>1</sup> Immehel hi Samuel idan edum tun helag Israel e kantuy “Inu-unnud ku inhel yun pehding ku et putuken ku pampatul yu.

<sup>2</sup> Hi-gatu law hu mengipappangngulun hi-gayu. Tep hedini hi-gak, nea-amma-ak law. Ey yadda u-ungngak ey wadaddadya. Neipalpun eman ni kimmat-agu-ak ey hi-gak hu nan-ap-apu yu ingganah nunya.

<sup>3</sup> Pandengel kayu. Hedini wada impahding kun lawah, ehel yun nunyad hinanggan APU DIOS et yad hinanggan eyan patul ni pinutuk tu. Nemnem yu mewani hedini wadani hi-gayu hu inlak baketu winu kebayyu tu. Kaw wadani hi-gayu hu tinelam ku winu impanhelheltap ku? Kaw wada nengipahdingak ni beken limpiyuh gapu tep nebayadannak. Pekannemnem yu et

hedin wada impahding kuddan nunyan hi-gayu ey ehel yu ma-lat baydan ku winu wa-hiak.”

<sup>4</sup> Kan idan tuu ey “Endi. Eleg dakemi talamen ey eleg dakemi panligligat. Endi mu inlan hipan wadan hi-gami.”

<sup>5</sup> Et kan Samuel ey “Hedin henin nuntan ey hi APU DIOS et yan eya patul ni pinutuk tu hu tistigu e endi nambahulan kun hi-gayu.” Kan idan tuu ey “Em, hi APU DIOS hu tistigu tayu.”

<sup>6</sup> Intu-man Samuel ni immehel e kantuy “Hi APU DIOS hu nemutuk nan Moses et hi Aaron et ipengulu dadda aammed tayun helag Israel ni neni-yan ni Egypt.

<sup>7</sup> Imay, i-ineng kayu et peamtak ni hi-gayu hu nambahulan yun APU DIOS, tep impilit yun mahapul ni wada patul yu e humman kei-ang-angan tun endi dinel yun hi-gatu anin ni dakel impeenang-ang tun hi-gayun kayyaggud e inhewang dakeyu et yadda la aammed yu.

<sup>8</sup> Impanhelheltap idan iEgypt ida la aammed tayun helag Israel eman ni linawwan dad Egypt. Et mampehemhemmek idan APU DIOS et bad-dangan tudda. Himmek tudda et itu-dak tud Moses nan Aaron ni nengipengulun hi-gada et ma-kal idadman Egypt et mambangngad idan nambebley eyad bebley tayu.

<sup>9</sup> Nem inwalleng idan aammed tayu hi AP-APU e Dios tayu et iebulut tu law ni gubbaten idan buhul da e humman ida iPilistia, ya patul di Moab et hi Sisera e ap-apuddan sindalud Hasor et meapput ida.

<sup>10</sup> Et mampehemhemmek idan APU DIOS e kanday ‘Nanliwat kamin hi-gam e APU DIOS



tep dingkug daka et di Baal nan Astoret hu dinaydayaw mi. Nem pesinsahi dakemi anhan et ihwang dakemid buhul mi et hi-gam ni ebuh law hu deyyawen mi.'

<sup>11</sup> Entanni ey winedan APU DIOS hu mengihwang ni hi-gada. Humman ida ey hi Gideon, hi Barak, hi Jeptah et hannak law meihullul. Emin kami ey inhewang dakeyud buhul tayu ay deh e melinggep itsun emin.

<sup>12</sup> Entanni ey inamta yu e nandaddan hi Nahas e patul di Ammon ni mengubbat ni hi-gayu et iwalleng yu hi APU DIOS e Dios yu e patul yu et kanyun hi-gak ey 'Mahapul tayu hu patul ni pan-ap-apu tayu.'

<sup>13</sup> Et adyah eya patul ni pinhed yun man-apapun hi-gayu. Hi-gatu hu pinilin APU DIOS.

<sup>14</sup> E-helek ni hi-gayun nunya e kayyaggud emin hu meipahding ni hi-gayu, hedin emin kayu anin eya patul yu ey mansilbi kayun APU DIOS e Dios yu, ey daydayawen yu niya u-unnuden yun emin hu pinhed tun pehding yu.

<sup>15</sup> Nem hedin ngenghayen yu et eleg yu unuda man kastiguen dakeyu anin eya patul yu.

<sup>16</sup> Ineng itsu et ang-angen yu hu kamengippetngan pehding APU DIOS.

<sup>17</sup> Emin itsu ey amta tayu e yan nunya tsimpuh ni tayu kapan-enniin wheat. Ey inamta tayu e eleg um-udan nunyan tsimpuh. Nem mandasal-lak et paelin APU DIOS hu kidul niya udan. Hedin meippahding huyya ey pengamtaan yun et-eteng ni nambahulan yun hi-gatun nambagaan yun patul ni pan-ap-apu yu."

18 Et mandasal hi Samuel ey impaelin APU DIOS hu kidul niya udan ni nunman ni aggew. Ey simmakut idan peteg tuun nan hi Apu Dios et hi Samuel.

19 Et kandan Samuel ey “Apu, pandasal ka anhan nan APU DIOS e Dios tayu et eleg kami matey. Mika ebbuluta e nambahul kami ey induman mi mewan et mambahul kamin nambagaan min patul ni pan-ap-apu mi.”

20 Nem kan Samuel ey “Entan takut yu, eleg kayu mettey! Em, nambahul kayun nambagaan yun patul yu. Nem ya importanteh ey isiked yun mandeyyaw niya mansilbid edum ni dios, ma-lat ikahhakey yun APU DIOS hu pandeyyaw yu.

21 Entan tudda dayaw hu beken ni makulug ni dios tep endi silbi da. Endi da ibbaddang ni hi-gayu ey eleg dakeyu ihhehwang di buhul yu. Endi silbi da tep beken idan makulug ni dios.

22 Impakulug APU DIOS ni eleg dakeyu iwwal-leng tep hi-gayu pinutuk tun pantu-u tu ey eleg mengapkapyan kebahbahan ni dayaw ni ngadan tu.

23 Hedin hi-gak ey eleggak mambehhul nan APU DIOS ni nak pengissikedan ni mandasal ni panyaggudan yu. Ittuluy kun mengituttuddun kayyaggud niya neiptek ni pehding yu.

24 Peka-u-unnud yu hi APU DIOS ey hi-gatun ebuh hu deyyawen yu. Ey entan tu liwwan etan ida kayyaggud ni impenahding tun panyaggudan yu.

25 Nem hedin tattaggan yun manliwwat ey e-helek ni hi-gayu e apputen dakeyun buhul yu, et

emin kayu, anin ni patul yu ey meillaw kayud bebley da.”

## 13

### *Ya eleg pengu-unnudan Saul nan Apu Dios*

<sup>1</sup> Hi Saul ey telumpulu toon tun nampatulan tu et man-ap-apud Israel ni na-pat et dewwan toon.

<sup>2</sup> Hakey ni aggew ey pinilin Saul hu tellun libun sindalun edum tun helag Israel ni pan-e-dum tun mekiggubbat idan iPilistia. Et makiha-ad idan higatud Mikmas di duntug di Bethel hu dewwan libu et ikuyug Jonathan e u-ungnga tu hu hanlibu et mampalaw idad Gibeah di nambebleyan idan helag Benjamin. Yadda etan edum ni eleg tu pilien ey impaenamut tuddad baballey da.

<sup>3</sup> Hakey ni aggew ey an ginubat di Jonathan ida sindalun iPilistia di Geba et apputen dadada. Ey nandengel di emin idan iPilistia hu meippanggep ni nunman. Dingngel daman Saul et umitu-dak di emin ni bebley idan helag Israel e impatnul da tangguyup dan mengeyyag idan edum da ma-lat ida makigubat.

<sup>4</sup> Dingngel ni emin idan helag Israel e ginubat Saul ida nangkampun iPilistia, et humman hu, nema-man anggebe-hel law ni iPilistia ida. Et lumaw ida etan edum ni sindalu et ida mei-dum di Saul di Gilgal.

<sup>5</sup> Neamung ida dama iPilistia et mandaddan idan an mekiggubbat ni hi-gada. Tellun libu hu kalesah dan kamei-usal di gubat niya enem ni libun sindalu hu kamanluggan. Et yadda etan edum ey dakel ida e henidda palnah di gilgig

ni baybay e eleg mebillang. Nangkampuddad Mikmas di nengappit di kasimmilin aggew hedin wada itad Bet Aben.

<sup>6</sup> Yan nengubatam daddan helag Israel ey nemahhig hu impahding dan hi-gada. Et human hu ida nampantalud leyang, yad bitu et yaddad etta-teng ni batu.

<sup>7</sup> Nampan-agwat ida edum di Wangwang e Jordan et mampalaw idad Gad et yad Gilead. Ey hedin hi Saul et yadda sindalu tu ey wadaddad Gilgal e simmatakut ida.

<sup>8</sup> Hingged tu hi Samuel di Gilgal ni hanlingguan tep humman inhel Samuel ni hi-gatun pehding tu. Nem endi tun kaum-ali et kapanhi-yanadda law ni sindalu hi Saul.

<sup>9</sup> Ey gapu tep eleg pekahged hi Saul ey kantud-dan tuu tu ey “Kayu alan i-appit tayun kagihheba niya i-appit tayun hemmulen tayu.”

Et hi-gatu mangiappit etan ni megihheb.

<sup>10</sup> Pakegibbuh tun nan-appit ey dimmateng hi Samuel et tu dammuen et apngaen tu.

<sup>11</sup> Nem kan Samuel ey “Kele mu impahding huyya?”

Kan Saul ey “Mahapul ni ippahding ku tep da-ak kapanhi-yanaddan sindaluk ey endi kan kaum-ali ey wadadda law hu sindalun iPilistia di Mikmas.

<sup>12</sup> Mukun nehagaggak et ipahding ku huyya tep kangkud nemnem kuy ‘Um-alidda et gubaten dakemid Gilgal ey eleg ku ibagan APU DIOS et baddangan tuwak.’ ”

<sup>13</sup> Kan Samuel ey “Eleg mu pakannemnemen et ipahding mu! Kele eleg mu u-unnuden hu

intugun APU DIOS ni hi-gam ni pehding mu? Gullat ni inu-unnud mu, hi-gam et yadda helag mu pampatul idan helag Israel ni ingganah.

<sup>14</sup> Nem yan nunya ey eleg mannenneng hu pampatulanan di pamilyah mu tep eleg mu u-unnuden hu tugun APU DIOS ni hi-gam. Et humman hu hullulan dakallin APU DIOS et ihullul tu pinhed tu et humman alin tuu ey peka-unnuden tu pinhed Apu Dios, et hi-gatulli pan-apuddan tuu tu.”

<sup>15</sup> Hini-yan Samuel hu Gilgal et lumaw di lawwan tu. Ey hi Saul ey binilang tudda sindalu tu ey enem ni gatut ni ebuh. Et ikuyug tudda et lumaw idad Gibeah di bebley idan helag Benjamin.

<sup>16</sup> Nangkampudman di Saul nan Jonathan e u-ungnga tu et yadda sindalu da. Ey yadda sindalun iPilistia ey nangkampudda damad Mikmas.

<sup>17</sup> Humman idan sindalun iPilistia ey nante-luddan negenedwa. Wada hakey ni grupu ey daka an gubbata hipan bebley ni imbesik dadda ngunut diman. Ya hakey ni grupuh ey nampalaw idad Opra di Sual.

<sup>18</sup> Ya meikadwan grupu ey nampalaw idad Bet Horon. Et ya meikkatlu ey nampalaw idad pappeg ni bebley di meuhdungan hu Seboim e nandeklan di appit ni eleg mebebleyi.

<sup>19-22</sup> Yan nunman ni daka panggugubati ey endi almas idan helag Israel. Ebuh hi Saul et hi Jonathan e u-ungngatun wada ispadah da niya pahul da. Tep yad bebley dad Israel ey endin hi-gadan Hebrew hu nengamtan man-e-dih tep eleg

pinhed idan iPilistia ni amtaen dan mengapyan ispadah niya pahul. Et humman hu yad Pilistia hu kapengellaiddan Hebrew ni aledu, gabyon, wahay et ya gapas. Ya bayad ni pena-lidan dan wahay et ya pahul ey hakey ni ek-ekut ni gumek ni pihhu. Et ya bayad ni pena-lidan dan aledu et ya gabyon ey dewwan gumek ni pihhu.

<sup>23</sup> Yadda iPilistia ey intu-dak da edum ni sindalu da et ida mampustuh etan di keltad di Mikmas ni nambabattanan daddan iIsrael.

## 14

*Ya nengapputan di Saul nan Jonathan idan iPilistia*

<sup>1</sup> Hakey ni aggew ey kan Jonathan etan ni sindalu tun kamenettengged ni happiyaw tu niya almas tu ey “Itay pangngu et ta ang-angen hu kampuddan iPilistia di demang tu.” Et lumaw ida, nem humman ni ninemnem Jonathan ni pehding tu ey eleg tu peamtan ametu e hi Saul.

<sup>2</sup> Nangkampu hi Saul di kad-an etan ni keyew e pomegranate di Migron e neihnup di Gibeah. Ya sindalun ametu ey enem ni gatut.

<sup>3</sup> Ya hakey idan nunman ni tuun Saul ey ya etan padin nambalwasin ephod e hi Ahijah e u-ungngan Ahitub e agin Ikabod e u-ungngan Pinehas e u-ungngan Eli e nampadi lan nunman di Siloh. Eleg amtan Saul et yadda tuu tu e wada linawwan nan Jonathan.

<sup>4</sup> Hi Jonathan et ya etan kat-agun sindalu tu ey mahapul ni iddalan dad Mikmas ma-lat wada inna-nu dan umlaw di kampuddan iPilistia. Wada dewwan et-eteng ni batun nandemang

etan di keltad ni dellanen da. Ya ngadan etan ni hakey ey Boses et ya etan hakey ey Senit.

<sup>5</sup> Ya hakey ey wadad appit ni north e inhangga tud Mikmas. Et ya etan hakey ey wadad appit ni south e inhangga tud Geba.

<sup>6</sup> Kan Jonathan etan ni ingkuyug tun sindalu ey "Itay di nangkampuan idan eman ni iPilistia e eleg mengamtan APU DIOS. Wada et anhan ni baddangan daitan APU DIOS et apputen tadda. Hedin baddangan deita, nanna-ud ni mengapput itsu anin ni hahhakkey itsu."

<sup>7</sup> Kan etan ni kadwa tun sindalu ey "Anin ni hipan pinhed mun pehding ey pinhed ku dama et baddangan daka."

<sup>8</sup> Kan Jonathan ey "Et imay tep et lumaw ita. Heninnuy hu pehding ta. Mampeang-ang itan hi-gadan lawwan tad kad-an da.

<sup>9</sup> Et hedin kanday hehgeden tadda et hi-gada um-alidya kad-an ta, mannenneng itadyad inehnengan ta.

<sup>10</sup> Nem hedin kanday umlaw itadman, umkalab ita et lumaw itad kad-an da tep humman hu pengi-immaturan e pengapput daitsun APU DIOS."

<sup>11</sup> Et mampeang-ang idan sindaluddan iPilistia ey daka heghegnudadda e kanday "Deh, ida kamangkeukkat hu Hebrews di leyang ni nantalwan da."

<sup>12</sup> Simmekuk ida etan iPilistia nan Jonathan et ya etan sindalu tu e kanday "Teyed kayulli et tuttudduan dakeyu!" Kan Jonathan etan ni sindalu tuy "Kaitu-nud kan hi-gak. Pengapput daitsun APU DIOS."

13 Et manteyed di Jonathan et ya etan sindalu tu. Nekileban hi Jonathan e inusal tu heli tu niya ngamay tu et mangketukkad ida iPilistia. Et ya etan sindalu tun kameitu-tu-nud hu nematey ni hi-gada.

14 Dewampulu pintey Jonathan et ya etan sindalu tun nunman idan iPilistia ni nunman ni dimmatengan da.

15 Yadda sindalun iPilistia ey ida kamanggegeygey ni takut da, anin idan wadad kampu da niyadda edum dan nekilaw ni mekiggubbat. Anin ni puyek ey heni kamanggegeygey dama tep nemahhig hu nengipetakut Apu Dios ni hi-gada.

16 Yadda sindalun impustuh Saul ni nanguwalyad kampu dad Gibeah e nambebleyan idan helag Benjamin ey inang-ang da e kabsik ida humman ni sindalun iPilistia.

17 Et kan Saul idan ap-apun sindalu tuy “Amung yudda sindalu tayu ma-lat meamta hedini hipa endidya.” Inemung dad da ey endi hi Jonathan et ya sindalu tun kamengged ni almas tu.

18 Kan Saul etan ni padi e hi Ahijah ey “Ilim alidya etan ephod.” Humman ni ephod e bulwasin padi ey keittabittabin Ahijah anin ni attu lawwan daddan helag Israel.

19 Yan nunman ni kaman-e-ehhel hi Saul nan hi Ahijah ey ida kamangngangala iPilistia e endi petek tu kamekapkapyad nangkampuan da. Et kan Saul ey “Hiyya-ew endi law tsimpuh tayun mammahmah nan APU DIOS nunya.”

20 Et lumaw di Saul et yadda sindalu tun an



nekiggubbat idan iPilistia. Nem dimmateng ida ey inang-ang dadda sindalun iPilistia ni kaman-impatey tep heni netalak nemnem da.

<sup>21</sup> Yadda etan edum ni Hebrew ni neki-dum lan nunman idan iPilistia ey bimmesik ida et ida law meki-dum di edum dan helag Israel ni impangulud Saul nan Jonathan.

<sup>22-23</sup> Yan nangngelan idan edum ni sindalun Israel ni nantalud duntug di Epraim e kamemsik ida iPilistia ey neukat ida et ida meki-dum ni nengubat ni hi-gada ingganah ni linabhan da Bet Aben. Yan nunman ni aggew ey inihwang APU DIOS ida helag Israel.

<sup>24</sup> Kimmapuy ida law hu helag Israel tep neu-upadda tep impansapatah Saul ida e eleg ida mengngan. Kantuy “Lawah hu meippahding etan ni tuun mengngan ni nunyan aggew. Tep mahapul ni endin hi-gatsu mengngan ingganah ibbaleh kun apputen ida buhul tayu.” Et humman hu endin hi-gada hu nengan ni nunman ni aggew.

<sup>25-26</sup> Entannit wadaddad muyung ey wadadda dinteng dan putsukan. Nem eleg ida kuman tep ida kaumtakut nan Saul.

<sup>27</sup> Nem hi Jonathan ey eleg tu denglen humman ni inhel ametun impenattakut tuddan tuu tu. Et yan wada himmak tun putsukan ey dinuduk tun hulkud tu et kuman ey nekemkemtang ey kedukdul e wada law elet tu.

<sup>28</sup> Entanni ey kan etan ni hakey ni sindaluy “Anin anhan et kimmakapuy kami tep neuupa kami nem kami kaumtakut tep kan amam ey ‘Lawah hu meippahding ni tuun umkan ni hipan

mekkan ni nunyan aggew.' "

<sup>29</sup> Kan Jonathan ey "Nemahhig kummamman huttan ni impahding ama. Ang-ang yu kedi e kedukdul law e wada elet ku tep kimmannak ni putsukan.

<sup>30</sup> Heballi kumaddan hu kimman kayun hipan piniliw yun kennen di yu nekigubatan. Gullat et daddakkel na-mu pintey yun buhul tayu."

<sup>31</sup> Yan nunman ni aggew ey negibbuh ni inapput idan helag Israel ida iPilistia e impalpu da gubat di Mikmas ingganah di Aijalon. Nem yan nunman ey neka-upadda helag Israel.

<sup>32</sup> Et humman hu impapuut dan kinleng ida etan animal ni inla dan buhul da henin kalneroh et ya baka et pangkanen da ey eleg ni mehithitan hu kuheyaw da.

<sup>33</sup> Wadadda nengidaddatteng nan Saul e kanday "Akkunu e kapan-ippahding idan sindalu hu pambenhulan nan APU DIOS. Daka pangkana hu detag ni wada kuheyaw tu." Et tumkuk hi Saul e kantuy "Nambahul kayu! Papuut yu et pumulig kayun et-eteng ni batudya kad-ak.

<sup>34</sup> Ey ehel yuddan emin ni edum tayun helag Israel et i-li da baka niya kalneroh da et kelengen dadya et hamulen da. Eleg mabalin ni kennen da hu detag ni wada kuheyaw tu tep mambahhul idan APU DIOS."

Et pan-ilaw da bakeda niya kalneroh dan nunman ni hileng et kelengen da et hamulen da.

<sup>35</sup> Ya kinapyan Saul ni pan-appitan nan APU DIOS ey humman nemangulun kinapya tu.

<sup>36</sup> Negibbuh humman et kan Saul idan tuuy "Umlaw itsun nunyan hileng ni an mengubbat

idan iPilistia et pateyen tayudda et alen tayu hu hipan wadan hi-gada." Kandan hi-gatuy "Em, u-unnuden mi huttan ni kayyaggud ni nemnemen mu." Nem kan etan ni padiy "Entanni et ibega tayu nin Apu Dios hedini huyya pinhed tun pehding tayu."

<sup>37</sup> Et ibegan nan Saul nan Apu Dios e kantuy "Kaw hedini gubbaten midda iPilistia man pengapput dakemi?" Nem eleg humumang hi Apu Dios ni nunman ni aggew.

<sup>38</sup> Et ayagan nan Saul emin ida aap-apun helag Israel et kantun hi-gaday "Ikeyuy ni emin et amtaen tayu hedini hipa mewan liwat tayun neipahding nunya.

<sup>39</sup> Issapatah kun APU DIOS e wadan ingganah ni kamengihwang ni hi-gatsun helag Israel e ya etan nanliwat ey mahapul ni pepettey, anin ni ya u-unggak e hi Jonathan hu nanliwat!" Nem ida kaum-i-ineng emin.

<sup>40</sup> Kan Saul ni hi-gaday "Ehneng kayun emin di pangil et umehneng kamin han-amad pangil." Kan idan tuuy "U-unnuden mi hu pinhed mun pehding mi."

<sup>41</sup> Entanni et mandasal hi Saul nan APU DIOS e Dios idan helag Israel e kantuy "APU DIOS, kele eleg muwak hummangen nunyan aggew? Humang muwak anhan eyan Urim et ya Thummim, et hedini hi-gak winu yan eya u-unggak e hi Jonathan hu nambahul ey mebunnut hu Urim. Ey hedini yadda tuu hu wada bahul tu ey mebunnut hu Thummim." Entanni ey neamta e di Jonathan nan ametu nambahul e beken ida tuu tep ya Urim nebunut.

<sup>42</sup> Et kan Saul ey “Ibubunut yu hedin hipan higamin u-ungngak hu nambahul?” Ey hi Jonathan hu neamtaan ni nambahul.

<sup>43</sup> Minahmahan nan Saul nan Jonathan e kantuy “Hipa impahding mu e u-ungngak?”

Kan Jonathan ey “Kimmannak ni ekket ni putsukan, kaw ebuh humman ey pepettey dak?”

<sup>44</sup> Hinumang Saul ey kantuy “Mahapul ni mettey ka e Jonathan. Anin petteyen tuwak nan Apu Dios hedin eggak pehding insapatah ku.”

<sup>45</sup> Nem kan idan tuun nan hi Saul ey “Kaw pepettey mu hi Jonathan e nengihwang ni higatsun helag Israel ni nunya aggew? Eleg mabalin! Issapatah min APU DIOS e wadan ingganah e endi an me-gah ni bewek tu anin hakey. Hi Apu Dios hu nemaddang ni hi-gatu et ihwang daitsun nunyan aggew.”

Et eleg da papetey hi Jonathan ni nunman hi aggew tep inihwang idan tuu.

<sup>46</sup> Insiked law nan Saul et yadda sindalu tun memdug idan iPilistia et umenamut idad bebley da.

*Ya kapan-ap-apuin Saul et yadda pamilyah tu*

<sup>47</sup> Yan nampatulana Saul di Israel ey impangulu tudda sindalu tun nekigubat emin idan buhul dan nampambebley di nanlinikweh di bebley da et apputen dadada. Emin hu nekigubatan nan Saul ey nengenapput. Ginubat tudda iMoab, iAmmon, iEdom, yadda patul di Sodom et ya iPilistia.

<sup>48</sup> Anin yadda iAmalek et netuled ni nekigubat hi-gada et apputen tudda. Inihwang Saul ida helag Israel di emin ni nengubat ni hi-gada.

<sup>49</sup> Huyyadda lakin u-ungngan Saul: Hi Jonathan, hi Isbi et hi Malkishua. Wada dewwan u-ungnga tun bii: Ya pengulwan ey hi Merab, ey hi Mikal hu udidyan.

<sup>50</sup> Ya ngadan ni ahwan Saul ey hi Ahinoam e u-ungngan Ahimaas. Ya ngadan ni ap-apun sindalu tu ey hi Abner e u-ungngan Ner e agin ametu.

<sup>51</sup> Ya aman Saul e hi Kish ey han-agiddan Ner e aman Abner. Et ya amad Kish nan Ner ey hi Abiel.

<sup>52</sup> Yan nunman ni ketaggun Saul ey e-eggel ni nekigubat idan iPilistia. Et humman hu hedin wada inang-ang tun lakin na-let niya netuled ey tuka ewwita et tuka pambalin ni sindalu tu.

## 15

### *Nanggugubat ida iIsrael et yadda iAmalek*

<sup>1</sup> Hakey ni aggew ey kan Samuel nan hi Saul ey “Intu-dak tuwak lan APU DIOS et putuken dakan pampatul idan helag Israel e tuu tu, et yan nunya ey dengel mu eya pinhed Apu Dios e Kabaelan tun emin ni e-helen ni hi-gam.

<sup>2</sup> Kantuy ‘Mahapul ni kastiguen kudda tuud Amalek tep bintak dadda lan nunman hu tutu-uk ni helag Israel ni nalpuan dad Egypt, et gubaten dadda.

<sup>3</sup> Humman hu elaw ka et ipengulum et yu pekabbabhahen ni emin hu wadad bebley di Amalek. Pampatey yuddan emin tuudman, anin idan lalakki niya bibi-i, yadda kaungaunga

anin idan gegellang. Endin hekey yu ibbatih, pakipetey yudda baka, yadda kalnero, yadda kamel niyadda kebayyu.’ ”

<sup>4</sup> Et an amungen idan Saul hu sindalu tud Telaim e dewanggatut ni libu et i-dum tu pay hu hampulun libun sindalun nalpud Judah.

<sup>5</sup> Ida nangkampud Saul etan di nedayyukung di bebley idan iAmalek et yadman pambetakan da.

<sup>6</sup> Ey nenu-dak ni an menghel idan Kenite e uma-allaw ida ma-lat eleg ida meileggat ni pemetteyan tuddan iAmalek. Tep humman idan Kenite ey kayyaggud la impeang-ang daddan helag Israel ni nalpuan dad Egypt. Et hi-yanen idan Kenite hu iAmalek.

<sup>7</sup> Inapput Saul et yadda sindalu tu hu iAmalek e nampatey dadma meippalpu Habilah ingganah di Sur e petek ni kasimmilin aggew di Egypt.

<sup>8</sup> Dimpap tu hi Agag e patul idan iAmalek. Et yadda tuud Amalek ey impapetey tuddan emin ni sindalu tu.

<sup>9</sup> Nem eleg tu papetey hi Agag et yadda kekakkayyaggudan ni kalnero, baka niyadda etan mangkateban impah ni kalneroh et ya baka. Ebuh ida etan kamantu-ul niya lawah e endi silbi tun pintey da. Ey eleg da bahbahen ida kayyaggud ni ngunut e wada kei-ussalan da.

### *Na-kal hi Saul ni patul*

<sup>10</sup> Entanni ey kan APU DIOS nan hi Samuel ey

<sup>11</sup> “Nakka mantuttuyyun peteg ni nak nemutukan nan hi Saul ni mampatul, tep dingkug tuwak et eleg tu u-unnuden hu inhel kun pehding tu.” Kamemunnumunnu hu nemnem

Samuel ni nangngelan tun nunman ni inhel APU DIOS et ianteng tu dasal ni nunman ni hileng.

<sup>12</sup> Himmaleman hi Samuel ni newa-waan tu et tu ang-angen hi Saul. Wada nanghel ni kanday “Limmaw hi Saul di Karmel et an mampekapyan batun penginekneman ni tuun hi-gatu et madegah di Gilgal.”

<sup>13</sup> Dinteng nan Samuel ey kan Saul ni hi-gatuy “Kayyaggud et dimmateng ka! Hi APU DIOS hu mambendisyon ni hi-gam! Inu-unnud kun emin hu intugun APU DIOS ni pehding ku.”

<sup>14</sup> Nem kan Samuel ey “Tamey nakka ded-denggela eluelug ni baka niya kalnero.”

<sup>15</sup> Kan Saul ey “Yadda sindaluk nengipahding. Eleg da pateyen etan ida kekakkayyaggudan ni kalneroh niya baka tep kamei-appit ida humman nan hi APU DIOS e Dios mu. Nem pintey dan emin etan edum ni eleg da alen.”

<sup>16</sup> Kan Samuel nan hi Saul ey “Eneeneng ka! Dengel mu eya e-helek ni inhel APU DIOS ni nahdem ni hi-gak.” Kan Saul ey “Hipa inhel tu?”

<sup>17</sup> Et ehlen nan Samuel e kantuy “Hi-gam ey inamtam e nebah hu saad mun nunman nem impambalin dakan APU DIOS ni patul idan helag Israel.

<sup>18</sup> In-olden tun hi-gam e kantuy ‘Lakay et yudda gubaten hu tuud Amalek tep nekalliwatan ida. Pakabbahbah yuddan emin et endi met-daan.’

<sup>19</sup> Kele eleg mu u-unnuden hu inhel APU DIOS ni pehding mu? Kele yadda ellan yu etan di bebley hu impapaptek mu et deh law e eleg pinhed APU DIOS humman ni impahding mu.”

20 Kan Saul ey “Nem tam inu-unnud ku hu tugun APU DIOS e impahding kun emin hu inhel tun hi-gak ni pehding ku. Et depapen ku hi Agag ey impapetey kun sindaluk emin hu tuu tu.

21 Nem yadda sindaluk ey eleg da pateyen ida kekakkayyaggudan ni kalneroh niya baka ma-lat maiappit idan APU DIOS e Dios mud Gilgal.”

22 Nem kan Samuel ey “Kaw e-etteng amleng nan APU DIOS di kamei-appit ni hi-gatu nem ya kapengu-unnudin tugun tu? Eleg, tep kapehebballin APU DIOS hu pengu-unnudan yun hi-gatu nem ya etan i-appit yun kekakkayyaggudan ni kalnero.

23 Tep ya kapangngenghayin tuun nan Apu Dios ey neiinggeh di liwat idan maeyak. Hanniman mewan e liwat hu pampahhiyyaan et ngehayen hu tugun tu, heni damengu kadaydayawa hu beken ni makulug ni dios. Et humman hu, eleg daka law ibbilang ni hi-gatun patul, tep eleg mu u-unnuden hu tugun tu.”

24 Kan Saul ey “Em, nakka ebbuluta e nanliwattak ni hi-gatu, tep enggak u-unnuden huttan ni inhel mu, tep nakka umtakut idan sindaluk et u-unnuden ku hu pinhed da.

25 Nem pesinsahim anhan humman ni impahding ku et makilaw kan hi-gak et nak dayawen hi APU DIOS.”

26 Nem kan Samuel ni hi-gatuy “Eggak mekillaw ni hi-gam tep eleg mu u-unnuden hu tugun APU DIOS et humman hu beken law ni hi-gam hu tuka ibbilang ni patul di Israel.”

27 Nanligguh hi Samuel e umlaw et, nem



intenged nan Saul di utduk ni balwasi tu et mebi-ki.

<sup>28</sup> Kan Samuel ni hi-gatuy “Yan nunya ey beken law ni hi-gam hu patul di Israel, tep ihhullul tu hu hakey ni kakkayyaggud nem hi-gam e heni tu linapdit ni hi-gam hu pan-ap-apuwam henin nebi-kian eyan balwasik tep inya-nit mu.

<sup>29</sup> Hi Apu Dios e kamedeyyaw ni Dios idan helag Israel ey eleg man-itek ey eleg tu hulluli nemnem tu tep beken ni tuu.”

<sup>30</sup> Kan Saul ey “Nakka ebbulutan nanliwat-tak, nem pakilaw ka anhan ni hi-gak et nak mandayaw nan APU DIOS e Dios mu, ma-lat pengipeang-angan mun lispituh mun hi-gak di hinanggaddan edum tayun helag Israel.”

<sup>31</sup> Inebulut Samuel humman et makilaw ni hi-gatu et an dayawen nan Saul hi APU DIOS.

<sup>32</sup> Entanni ey kan Samuel ey “Mulli awit deya hi Agag e patul ni iAmalek.” Dimmateng hi Agag ey kamakaddinnel tep kantud nemnem tuy “Eleg da-ak petteyen tep gullat et pintey da-ak la.”

<sup>33</sup> Nem kan Samuel ey “Pintey mu hu dakel ni tuu et mambalin ni endi u-ungngan dakel ni ina et yan nunya ey petteyen daka dama et endi u-ungngan inam.” Inhel tu humman et pateyen tu hi Agag et tenegtegen tud hinanggan APU DIOS di Gilgal.

<sup>34</sup> Limmaw hi Samuel di Ramah, ey hedin hi Saul man immanemut di baley tud Gibeah.

<sup>35</sup> Neipalpun nunman ingganah ni neteyyan Saul ey limmelemyung hi Samuel gapuh ni hi-gatu nem eleg tu law enang-angen. Et-eteng

dama tuttuuyun APU DIOS ni nemutukan tun Saul ni nampatul di Israel.

## 16

### *Hi David hu neputuk ni mampatul*

<sup>1</sup> Entanni ey kan APU DIOS nan hi Samuel ey “Kele ingganah nunyay kakaumlelemyung gapuh nan Saul? Eggak law pinhed ni hi-gatu mampatul di Israel. Ala ka kuman lanan olibah et lumaw kad Bethlehem et mu ang-angen hi Jesse tep pinutuk ku etan hakey ni u-ungnga tun mambalin ni patul.”

<sup>2</sup> Nem kan Samuel ey “Nem inna-nun nak pengippahdingan nuntan? Kaw eleg tuwak petteyan Saul hedini dedngelen tu?”

Kan APU DIOS ey “Ala kan kilaw ni bakan lawwam diman et hedini wada mengibbega hedini hipa mu pehding diman, kammuy ‘Immali-ak tep nak i-appitan hi APU DIOS.’

<sup>3</sup> Ayagim hi Jesse di mu pan-appitan et han ku la ehela pehding mu. Puttukem ali etan ittuduk ni hi-gam ni mampatul.”

<sup>4</sup> Inu-unnud Samuel humman ni inhel APU DIOS et lumaw di Bethlehem. Dimmateng diman ey ida kamanggegeygey etan aap-apun an menammun hi-gatu gapuh ni takut da. Kanday “Kaw kayyaggud hu in-alim?”

<sup>5</sup> Hinumang Samuel et kantuy “Em, panyaggudan hu in-alik. Immali-ak tep nak i-appitan hi APU DIOS. Pandaddan kayun menaydayaw nan APU DIOS, ey immali kayu et tayu iappitan ni hi-gatu.” Inhel tu daman Jesse niyadda u-ungnga

tu humman ey inaygan tuddan mekikkan ni hi-gatud i-appit tu.

<sup>6</sup> Dimmateng di Jesse et ang-angen Samuel hi Eliab e u-ungngan Jesse ey kantud nemnem tuy “Nanna-ud ni hi-gatu pinutuk APU DIOS ni mampatul.”

<sup>7</sup> Nem kan APU DIOS ni hi-gatu ey “Beken ni hi-gatu pinutuk, tep hedin hi-gak ey nakka i-ang-ang di ugalih, bekennak ni henin tuu e ya ang-ang ni tuu hu tuka ibbilang. Penghel mu namu nem hi-gatu hu pinutuk kun mampatul, tep in-ang-ang mud kayyaggud ni ang-ang tu niyad kasina-gey tu.”

<sup>8</sup> Entanni et ayagan Jesse hi Aminadab e hakey ni u-ungnga tud hinanggan Samuel, nem kantuy “Beken ni hi-gatu pinutuk APU DIOS.”

<sup>9</sup> Intu-dak nan Jesse hi Sammah damad hinanggan Samuel, nem kan Samuel mewan ey “Beken ni hi-gatu pinutuk APU DIOS.”

<sup>10</sup> Inaygan Jesse ida etan pitun u-ungnga tu et lumaw idad hinanggan Samuel, nem kan Samuel ey “Endi pinilin APU DIOS ni hi-gada.”

<sup>11</sup> Et kan Samuel nan Jesse ey “Kaw ebuh ida huyyan u-ungngam?” Kan Jesse ey “Wada etan udidyan, nem immen di halun e kamampattul ni kalnero.”

Kan Samuel ey “Itu-dak kan an mengeyyag ni hi-gatu tep eleg itsu mengngan ingganah umdateng.”

<sup>12</sup> Et an paeyag nan Jesse etan udidyan ni u-ungnga tu e hi David. Immali ey kat-agu ey kayyaggud ang-ang tu nema-ma matetu ey kayyaggud annel tu. Entanni ey kan APU DIOS

nan Samuel ey “Hi-gatu pinutuk ku. Inah ka et duyagam ulu tun lana.”

<sup>13</sup> Inu-unnud nan Samuel et alen tu lana et duyagan tud ulun David di hinanggaddan agitu. Neipalpun nunman ey newada Ispirituh APU DIOS nan David ey eleg tu hi-yana. Negibbuh humman et mambanggad hi Samuel di Ramah.

### *Kaigiggittalahin David hi Saul*

<sup>14</sup> Hedin hi Saul man inwalleng law ni Ispirituh APU DIOS et maihullul etan lawah ni ispirituh ni intu-dak APU DIOS et tuka petattakut niya tuka panligligat hi Saul.

<sup>15-16</sup> Kan ida etan ni bega-en nan Saul ni hi-gatuy “Ya etan lawah ni ispirituh ni intu-dak Apu Dios hu kamengippeligligat ni hi-gam. Hedin pinhed mu e Apu, kami umhamak ni nelaing ni manggitalah et hedin himpaw daka etan ni lawah ni ispirituh man petnul tu gitalah tu et yumaggud ka mewan.”

<sup>17</sup> Et kan Saul ni hi-gaday “Em, kayu tep hamak ni nelaing ni manggitalah et i-li yudya.”

<sup>18</sup> Immehel etan hakey ni bega-en tu ey kantuy “Wada etan inamtak ni lakid Bethlehem ni u-ungngan Jesse e beken ni nelaing ni ebuh ni manggitalah, nem kayyaggud pay ni laki ey netuled niya nelaing ni meippanggep ni gubat niya kayyaggud tuka pan-e-ehhel. Ey kabaddangin APU DIOS di emin ni tuka pehding.”

<sup>19</sup> Et menu-dak hi Saul di kad-an Jesse et kantuy “Itu-dak mudya etan u-ungngam ni kamampappattul ni kalneroh e hi David.”

<sup>20</sup> Inebulut Jesse et idaddan tu dakel ni sinapay niya meinum et ya gelding, et ilugan tud kebayyu et paela tun David ni tu idawat nan Saul.

<sup>21</sup> Nanha-ad hi David di baley Saul et mansilbin hi-gatu. Nakappin角度 nan hi Saul hi David et hi-gatu hakey ni kamengged ni almas tu.

<sup>22</sup> Entanni ey nenu-dak hi Saul di kad-an nan Jesse et tu ibega e kantuy "Iebulut mu et mambalin hu u-unggam e hi David ni hakey ni mansilbin hi-gak tep nakappin角度 ku." Et iebulut nan Jesse.

<sup>23</sup> Neipalpun nunman ey hedin immali etan lawah ni ispirituh ni kapeellin Apu Dios ni kamengipeligligat nan Saul, ey kamanggitalah hi David et ma-kal etan lawah ni ispirituh nan hi Saul et kaumyaggud hu tuka panggibek.

## 17

### *Inapput David hi Goliath*

<sup>1</sup> Hakey ni aggew ey neamung ida hu sindalun Pilistia di Sokoh e bebley di Judah ma-lat makigubat ida. Nangkampuddad Ephes Dammim e nambattanan ni Sokoh et ya Asekah.

<sup>2</sup> Inemung daman Saul ida sindalu tud Nedeklan e Elah di demang ni nangkampuan idan iPilistia et mandaddan idan mekiggubbat ni hi-gada.

<sup>3</sup> Nandimmang ida e sindalun Pilistia di hakey ni duntug, et yadda sindalun Israel di hakey ni duntug. Ya etan nedayyukung hu nambattanan da.

<sup>4</sup> Entanniy neukat alid kampuddan iPilistia hu et-eteng ni tuu e tudda kehingngihingngita. Hi-gatu hi Goliath di Gath e ketultuledan ni higadan emin ni sindalud Pilistia. Eta-gey ni tuu e nehuluk ni heyam ni piyeh hu kasina-gey tu.

<sup>5</sup> Ya helmet tu niyadda edum ni tuka ihuklub di annel tun nekapyan giniling, ey umlaw ni nelimat pitun kiloh hu bel-at tu.

<sup>6</sup> Wada pay hu neihuklub di heli tun giniling ey wada ansikkekey ni giniling ni pahul tun hinakbatan tu.

<sup>7</sup> Ey wada pay hu hakey ni et-eteng ni peteg ni pahul tu ey mahdel e pitun kilo hu bel-at tu ey et-eteng hu palat tu. Kamemappangngulu etan hakey ni sindalun nangged ni happiyaw tu hedini wada lawwan tu.

<sup>8</sup> Singkukan tudda sindalun iIsrael e kantuy “Hi-gayuddan helag Israel e bega-en Saul! Kaw nandaddan kayun mekiggubbat? Imay pili kayun mekihanggan hi-gak et manhangga kamin mampettey. Hi-gak etan netuled ni sindalun iPilistia.

<sup>9</sup> Hedin petteyen tuwak, anin ni pambalin dakemin bega-en yu. Nem hedin apputen ku et petteyen ku ey mambalin kayun bega-en mi.

<sup>10</sup> Kaw wada hakey ni sindalun emin ni Israel hu kabaelan tun mekihanggan hi-gak? Itu-dak yulli et mampatey kami.”

<sup>11</sup> Dingngel nan Saul et yadda sindalud Israel hu inhel tu ey nedismayah ida niya simmakut idan peteg.

<sup>12</sup> Wada hi David ni nunman di kad-an ametu e hi Jesse di Bethlehem di Judah. Hi Jesse e helag

Eprat ey walu hu lakin u-ungnga tu. Nea-amma law eman ni nambalanan Saul ni patul.

<sup>13-15</sup> Yadda etan tellun u-ungnga tun nanhay-hayned meippalpud pengngulwan ey hi Eliab, hi Abinadab et hi Samah, ey ida nei-dum di sindalun Saul ni an nekigubat idan iPilistia. Hi David e udidyan ey kamekihha-ad di baley Saul nem kaman-inlaw di kad-an ametud Bethlehem ni an memaddang ni hi-gatun mengippaptek ni kalneroh da.

<sup>16</sup> Kewa-wa-wan na-pat ni aggew, ey kameukkat hi Goliath ni kakkabbuhhan niyan mahmahdem ni meneghegnit idan sindalun Israel ni mekipettey ni hi-gatu.

<sup>17</sup> Hakey ni aggew ey kan Jesse nan hi David e u-ungnga tu ey "Alam eya kagedwah ni sakuh ni neihanglag ni begah niya hampulun sinapay et papuut mun umlaw di kampuddan agim et mu idwat ni hi-gada.

<sup>18</sup> Peki-lam eya hampulun mebanglun cheese ni mekkan et idwat mu la etan ni ap-apu da. Ey ang-ang mu hedin hipa inna-nudda etan ni agim niya ehel mun hi-gada et mantudek idalli.

<sup>19</sup> Immen ida agim niyadda edum dan sindalun Israel etan di Nedeklan e Elah, tep ida kamekig-gubbat idan iPilistia."

<sup>20</sup> Himmaleman hi David ni newa-waan tu e inhi-yan tun etan ni hakey ni kamampattul etan ida kalneroh da, et manglaw e inla tu etan balun idan agitu e inu-unnud tu inhel ametu. Um-dateng hi David di nangkampuan idan sindalun helag Israel ey katkuk ida e immeladdan an mekiggubbat.

21 Entanni ey nanhenup ida sindalun helag Israel et ya sindalun iPilistia.

22 Inhi-yan David hu kalga tu etan ni kamanguwalyan mahapul da et tudda hamaken agi tu.

23 Kamekiung-ungbal hi David ida etan ni agitu ey neukat ali mewan etan sindalun Pilistin e hi Goliath e tuka pantetkukidda hu sindalun Israel e henin impenahding tun kewa-wa-wa e tudda kahennegnitan mekippettey ni hi-gatu. Et hi David ey dingngel tu humman ni intekuk tu.

24 Inang-ang idan sindalun Israel hi Goliath ey kabsik idan takut da.

25 Ida kaman-inmamamah e kanday “Kaw inang-ang yu humman ni et-eteng ni tuu? Daitsu kahennegnita. Ey kaw dingngel yu inhel ni patul tayu e peahwa tu kunu etan u-ungnga tun bii etan ni memettey nan hi Goliath ey eleg pay mambeyyad hu pamilyah tun buwis?”

26 Minahmahan David ida etan ni sindalu e kantuy “Hipa gun-uden etan ni memettey eman ni et-eteng ni tuun iPilistia ma-lat mepappeg hu tu peningngihingngit idan sindalu tayu? Hipa ngu anhan humman ni tuun eleg mengullug nan Apu Dios e tuka ngengngehayadda hu sindalun Apu Dios e wadan ingganah?”

27 Et ehelen dan hi-gatu hu gun-uden etan ni tuun memettey ni hi-gatu.

28 Dingngel nan Eliab e pengulwan David humman ni inhel tu ey imbunget tu e kantuy “Higam kedi ngudama ey lawah wadad nemnem mu ey ka kamampahhiya. Kele wada kadya? Hipa mengippaptek idan kalneroh tayun muka



ipappattul? Immali kan ebuh ni an man-ang-ang-ang eyan gubat.”

<sup>29</sup> Nem kan David ey “Kaw hipa edum ni nak inhel? Tam nakka mammahmahmah ni ebuh.”

<sup>30</sup> Et uma-allaw hi David et tu ibabbaggaddan edum ey nan-ingneh hu inhumang da.

<sup>31</sup> Entanni ey neawatan ida etan ni sindalu hu pinhed David et da peamtan Saul e patul da et paeyag tu.

<sup>32</sup> Limmaw hi David et kantun Saul ey “Entan pandanag mu, ngenamungngak ni menanggan eman ni iPilistia.”

<sup>33</sup> Himmumang hi Saul e kantuy “Beken man-numan ni langlangkak huyya! Hipa kuma inna-num ni mekihhangga hi-gatu, ey u-ungnga ka. Hedin hi-gatu man impaglangan tun nekigubagubat.”

<sup>34-35</sup> Nem hi David ey eleg medismayah. Kantuy “Hi-gak ni bega-en mu ey impenaptek ku hu kalneroh ama. Hedin wada immalin layon winu bear et imbesik tu hu impah ni kalneroh mi, ey nakka pampedugan nantengeddak ni bakdung ni piniliw ku inhakmal tu. Hedin kellaten tu man nealay intenged kud pangal tu ey binakdungak et matey.

<sup>36</sup> Hi-gak ni bega-en mu ey pinetepetey ku layon niya bear. Hanniman dama pehding ku eman ni et-eteng ni tuun iPilistia ni tuka ngengngehayadda sindalun Apu Dios e wadan inggana.

<sup>37</sup> Hi APU DIOS e nemaddang ni hi-gak et pateyen ku layon niya bear hu memaddang metlaing ni hi-gak et apputen ku eya iPilistia.”

Inda-yun law nan Saul et kantuy “Anin lakay tep. Ngenamung hi APU DIOS ni memaddang ni hi-gam.”

<sup>38-39</sup> Indawat Saul nan David etan ida gumek ni tuka ussalan mekiggubbat. Indawat tu hu helmet ni giniling et ya etan gumek ni tuka ihhuklub di annel tu. Impatnan David ni inhuklub ma-lat giknaen tu hedin inna-nu tu tep endi tu nan-usalan ni hanniman. Impatna tun umdalan ey eleg tu han-idlan tep kameibbel-asi et pan-ekalen tu e kantuy “Eleg mabalin nak ussalen ida huyyan usal mu tep eleg umingha.”

<sup>40</sup> Inla tu kumedek etan hulkud tu et ya balebay tu et manglaw. Nanda-guh etan di kulukul et pumi-dit ni liman nemullimul ni batu et iha-ad tud hambag tu et lumaw e tu dammuen hi Goliath.

### *Pinetey David hi Goliath*

<sup>41</sup> Kamangkeiddamulli dama hi Goliath e im-pamengulu tu etan nangged ni happiyaw tu.

<sup>42</sup> Inang-ang tu hi David e kayyaggud ang-ang tu ey u-ungnga et humman hu tuka a-amiha.

<sup>43</sup> Kapan-itkuk Goliath nan David e kantuy “Kele nantenged kan hulkud, kaw ahhu-ak et mu ihanggan hi-gak huttan?” Ey tu pay kapan-itkuk hu idut tun David e tuka pan-immadmad idan dios tu ma-lat meipahding hu lawah nan David.

<sup>44</sup> Kan pay nan Goliath ey “Ikay dih et pakan ku annel mun sisit niyadda animal di muyung.”

<sup>45</sup> Hinumang nan David et kantuy “Ihhanggam ni hi-gak hu pahul niya ispadah et ya ansikkey ni pahul, nem umbaddang hi APU DIOS, e kabaelan

tun emin, ni hi-gak ni mekihanggan hi-gam. Hi-gatu hu Ap-apuddan sindalun Israel e muka ngengngehaya.

<sup>46</sup> Yan nunyan aggew ey peapput dakan APU DIOS ni hi-gak ma-lat pateyen dakan hi-gak et putulen ku ulum. Ey pekkan kuddan sisit niyadda animal hu annel idan sindalum, ma-lat amtaen ni emin ni tuud kebebbebley e makulug ni wada hu Dios ni mengippaptek idan helag Israel.

<sup>47</sup> Ey ma-lat pengamtaan ida daman edum kun helag Israel e eleg mahapul APU DIOS hu almas ni mengihwang ni hi-gamin tuu tu. Hi-gatu ngenamung hedini hipa pinhed tun mengapput di gubat. Et humman hu baddangan dakemin hi-gatu et apputen dakeyu.”

<sup>48-49</sup> Iyyalli hi Goliath ey immela dama hi David e tu dammuen ey himmeweng ni batu et balebayen tu hi Goliath ey neipunet di tuktuk tu etan batu et manhekubbu hi Goliath.

<sup>50-51</sup> Et mambesik hi David et tu uknuten hu ispadah nan Goliath et pamutul tun ulu tu. Hanneya nengapputan David etan ni keet-engan ni tuud Pilistia e eleg tu usalen hu ispadah nem ebuh hu balebay tu.

Inang-ang idan iPilistia e netey etan daka igaggayan sindalu da e hi Goliath, ey newahit ida e kabsik ida gapuh ni takut da.

<sup>52</sup> Pinhakkeyey katkuk ida sindalun helag Israel ey daka pampedugadda iPilistia etan di keltad ni mampellow di Saarim ingganah di bebley di Gath et yad Ekron. Nampatey dadada et

mangkeiwehit di keltad hu annel idan nangketey ni iPilistia.

<sup>53</sup> Nambangngad ida humman ni sindalun helag Israel et da pan-alen emin hu wadad kampuddan iPilistia.

<sup>54</sup> Hi David ey inlaw tu ulun Goliath e iPilistia di bebley dad Bethlehem e neihnup di Jerusalem. Impeki-la tu almas nan Goliath et tu itlud kampu tu.

<sup>55</sup> Yan eman ni kapenang-ang-angin Saul nan hi David ni tuka pekillebbanin Goliath ey kantun Abner e ap-apuddan sindalu tuy “Hipa kan u-ungngan hi-gatu?” Kan Abner ey “Tawwey, apu patul, tam anin hi-gak et aggak dama amta.”

<sup>56</sup> Kan Saul nan Abner ey “Mulli ibega hedin hipa kan u-ungngan hi-gatu.”

<sup>57</sup> Ey entanniy immali hi David di kampu da et ipengulun Abner di kad-an Saul e nanengtun sinettenged tu ulun Goliath.

<sup>58</sup> Ey kan Saul ni hi-gatu ey “Hipa aman?” Kan David ey “Hi Jesse e bega-en mud Bethlehem.”

## 18

<sup>1-2</sup> Negibbuh ni nan-ungbal di Saul nan David ey impanha-ad law nan hi Saul hi David di baley tu et eleg tu law paenamut di baley da. Ey hedin hi Jonathan man newada hu et-eteng ni impeminhed tun David e henin neminshed tun annel tu.

<sup>3</sup> Insapatah Jonathan nan David e pannennen-gen tun ingganah ali hu panggayyuman da, tep henin impeminhed tun annel tu hu impeminhed tun hi-gatu.

<sup>4</sup> Ya nengipeang-angan Jonathan ni kahinamad ni nanggayyuman da, ey indawat tun David hu balwasi tu, ya ispadah tu, panetu et ya ballikid tu.

<sup>5</sup> Hi David ey kabaelan tu numan ni mengipahding idan kapengunnun Saul e patul ni hi-gatu. Et humman hu impambalin Saul hi-gatun ap-apuddan sindalu tu. Ey et-eteng ni amleng idan opisyal Saul niyadda sindalu tun hi-gatu.

### *Kakeemmehin Saul hi David*

<sup>6</sup> Heninnuy hu nekapkapy a eman ni negibbuh ni pintey David hi Goliath. Yan eman ni kapengnamusin David niyadda edum tun sindalu ey nangkeukat ida kabiibi-id baballey dan menamun nan hi Saul e patul. Ida kamenattayyaw ey ida kaman-am-amleng ni man-a-appéh ey pampetnul da hu tambourine da niya gitalah da tep ya nengapputan dad gubat.

<sup>7</sup> Nem ya in-a-appéh da ey kanday “Kalibulibu hu pintey nan Saul, nem kapulupulun libu pintey nan hi David.”

<sup>8</sup> Dingngel nan Saul huyyan a-appéh da ey bimubbunget ey wada law ameh tun David. Kantud nemnem tuy “Kele hanniman daka pengeehel. Kele kanday kalibulibu hu pintey ku nem hi David ey kapulupulun libu pintey tu. Tam lektattuy hi-gatulli pan-ap-apu da.”

<sup>9</sup> Neipalpun nunman ey kahellipatin Saul hi David.

<sup>10</sup> Nema-ma pay tep yan newa-waan tu ey inabulut Apu Dios ni panhelheltap etan lawah ni ispirituh hi Saul et heni kaman-angngaw. Et

hedin nanhaniman hi Saul man igiggitalahan nan David.

<sup>11</sup> Nem endi maptek ey dineltak Saul hi David ni pahul ma-lat maipetak et di dingding, nem ingkiwangan tu kuma. Pidwa tu huyyan pengipahdingan Saul ni nunman nan David nem ingkiwangan tu kuman nampidwa.

<sup>12</sup> Inamtan Saul e wada hi APU DIOS nan hi David tep kameang-ang e hi-gatu law hu tuka baddangi. Nem hedin hi Saul man inwalleng law APU DIOS et humman gaputun kaumtatakut law nan David.

<sup>13</sup> Lektattuy eleg law pinhed Saul ni ang-angen hi David et palaw tud edum ni bebley ey impambalin tun ap-apun hanlibun sindalu. Et ipangulun David humman ni sindalu tun an mekiggubbat.

<sup>14</sup> Et kayyaggud kapambalinin emin ni tuka ippahding tep kabaddangin APU DIOS.

<sup>15-16</sup> Kaang-ang-angan Saul humman ni kameipahpahding ey nema-ma-man kamemunnunnu nemnem tu. Nem emin ida helag Israel ey nakappin角度 da hi David, tep hi-gatu kamengipappangnguluddan sindalu dan mekiggubbat et apputen dadada buhul da.

### *Inahwan David hu u-ungngan Saul*

<sup>17</sup> Hakey ni aggew ey kan Saul nan hi David ey "Ninemnem kun peahwak ni hi-gam hu pengulwan ni u-ungngak ni bii e hi Merab. Nem mahapul ni peang-ang mu e netuled kan sindalu. Ey ka mewan mekiggubbat ni pengi-ehneng mun APU DIOS." Kan Saul di nemnem tuy

“Huyya pehding ku ma-lat yaddalli ngu iPilistia hu memettey ni hi-gatu et bekennak.”

<sup>18</sup> Nem kan David nan Saul ey “Kaw mabalin hu hannitan? Kaw hipa-ak kuma ey hipa kuma bilang ni pamilyah kud Israel et da-ak apuen ni patul? Newetwet katteg ngu hi ama.”

<sup>19</sup> Nem an medettengan etan nagtud ni aggew ni pan-ahwaan et di David nan Merab ey impeahwan Saul hi Merab nan hi Adriel e iMeholah.

<sup>20</sup> Nem ya etan hakey ni biin u-ungngan Saul e hi Mikal ey nakappinhed tu hi David. Neamtaan nan Saul humman ey kaman-am-amleng

<sup>21</sup> tep kantud nemnem tuy “Hedin pinhed David ni ahwaen hi Mikal, ey mahapul ni an mekiggubbat idan iPilistia ma-lat pateyen da et.” Kakkayyaggud hu inhel tun David e kantuy “Tam ey eppuen daka metlaing tep peahwak ni hi-gam etan hakey ni biin u-ungngak.”

<sup>22</sup> Tinuttudduan nan Saul ida tuu tu et da ehelen nan David e kanday “Heninnuy hu ehelen yun David: ‘Daka katettebalan apu patul, anin ni hi-gamin emin ni opisyal tu. Et humman hu kantuy ettu kuma et ahwaem etan hakey ni u-ungnga tuy?’ ”

<sup>23</sup> Nem kan David ey “Eteng ni dayaw hu mengahwan u-ungngan patul, nem hipa inanak e newetwetak ni tuu, ettu pengellaan kun hehneten ku.”

<sup>24</sup> Indaddatteng da huyyan inhel David nan Saul ey

<sup>25</sup> kantun hi-gaday “Ehel yun David e mahapul ku ey ya belat ni hanggatut ni kinugit tun pintey

tuddan buhul kun iPilistia ma-lat ibleh tu impe-nahding da. Humman hu bayad ni pengahwaan tun u-unggak.” Huyya inhel Saul ni ippahding David tep ya wadad nemnem tu ey pinhed tun petteyen da hi David di tu pengippahdingan nunyan tuka ibbaga.

<sup>26</sup> Kamanggagaya hi David ni mengebbulut nunman ni kaibbagan patul tu. Eleg ni medatngan hu getud dan pengippahdingan tun nunman ey

<sup>27</sup> ingkuyug David hu sindalu tu et da pateyen hu dewanggatut ni iPilistia, et gedgeden da hu utduk ni belat ni singngedan da et da peang-ang nan hi Saul. Et peahwan Saul hi Mikal nan David.

<sup>28</sup> Neka-amta law nan Saul e kapakabbaddan-gin APU DIOS hi David niya nakappinshed nan Mikal e u-ungnga tu,

<sup>29</sup> ey nema-ma-ma law hu takut tun David et mambalin ni buhul tu David ni ingganah.

<sup>30</sup> Yadda iPilistia ey daka gubbagubbatad David nem kaennapputatad David ida. Nem yadda etan edum tun ap-apun sindalun Saul ey beken ni hanniman. Et humman hu nandingngel hi David di kebebbley.

## 19

### *Impatnan Saul ni petteyen hi David*

<sup>1</sup> Hakey ni aggew ey inhel nan Saul nan hi Jonathan e u-ungnga tu et yadda opisyal tu e mahapul ni petteyen da hi David. Nem gapu tep gayyum nan Jonathan hi David ni peteg,



<sup>2</sup> ey limmaw di kad-an David et kantuy “Hedin kabбуhhan man ang-ang mu et kamanemak ni mu pantelluan et manha-ad kadman tep pinhed aman petteyen daka.

<sup>3</sup> E-helen kullin ama et umli kamid neihnup di mu pantelluan di pattullan. Et ung-ungbalen mi hu meippanggep ni hi-gam et pengamtaan kulli hedin hipa dedan hu wadad nemnem tu, et hannak ehelan emin ni hi-gam hedin hipa penghel tu.”

<sup>4</sup> Yan newa-waan tu ey nanhumngan di Jonathan nan ametu et ehelen tu kakinayyag-gud nan David. Ey nampehemhemmek hi Jonathan nan ametu et eleg tu ibubbunget hi David. Kantuy “Entan tu ipahding hu lawah nan hi David e bega-en mu. Endin hekey numangngu hu bahul tu winu lawah ni tu kinapkapyan hi-gam. Binenaddangan daka numan ni hi-gatu.

<sup>5</sup> Kaw eleg mu nemnema hu nengilamngan tun biyag tu et makihanggan Goliath et pengapput daitsun APU DIOS? Tam ka kaman-am-amleng ni nunman. Kele yan nunya ey mu petteyen? Endin hekey gaputun mu pemetteyan ni hi-gatu tep endi bahul tu.”

<sup>6</sup> Entanni ey inebulut nan Saul humman ni inhel Jonathan et mansapatah nan APU DIOS e wadan ingganah et ya insapatah tu ey eleg tu pepettey hi David.

<sup>7</sup> Negibbuh nanhumngangan dan han-ama et an ayagan nan Jonathan hi David et idaddatteng tun emin hu inungbal dan ametu. Ingkuyug Jonathan hi David et lumaw idad kad-an nan

Saul et ingunggunnuan David hi Saul e heni lan nunman.

<sup>8</sup> Entanni ey immalidda mewan sindalud Pilistia ni umgubat et makigubat di David et yadda sindalun Israel ni hi-gada. Nemahhig impahding di David ni nekigubat ni hi-gada et bumsik idan emin hu sindalun iPilistia.

<sup>9-10</sup> Nambangngad hi David ni an nengubat idan iPilistia et manha-ad mewan di baley nan Saul. Nem hakey ni aggew e kamanyuyyuddung hi Saul e tuka deddengela gitalah David ey immali mewan etan lawah ni ispirituh ni intudak APU DIOS ni mengippehelheltap ni hi-gatu et ginyangen tun pahul hi David nem ingkiwangan kuman David et madegah etan pahul et maipetak di dingding. Et bumsik mewan hi David.

<sup>11</sup> Yan nunman ni hileng ey impalaw Saul di baley di David hu sindalu tu ma-lat guwalyaan da et pateyen da hedin um-ehep. Nem yan nunman ni hileng ey kan Mikal nan hi David e ahwa tu ey “Besik kan nunyan hileng et ka mantalu tep petteyen dakan kakkabbuhhan.”

<sup>12</sup> Et baddangan tu hi David et idlan tud habhabyen et bumsik nunman ni hileng.

<sup>13</sup> Illan Mikal hu tuttu-u et pebaktad tud uggippan David et libutan tun dutdut ni gelding et wangalan tu.

<sup>14</sup> Immalidda etan sindalun Saul ni an mengelan hi-gatu, nem kan Mikal ey “Kamandedgeh et kameu-ugip.”

<sup>15</sup> Nambangngad ida sindalun Saul et ehlen da humman ni hi-gatu. Nem kan Saul ni hi-gada

ey “Pakiattang yullid neugipan tu et i-li yudya et pateyen ku.”

<sup>16</sup> Inu-unnud da et humgep idad baley di David et da-et attangen di unggipan tu nem inang-ang da ey tuttu-un nelibutan ni dutdut ni gelding. Et mambanggad ida mewan nan Saul et ehelen dan hi-gatu humman.

<sup>17</sup> Impaeyag nan Saul hi Mikal et kantuy “Kele muwak hineul et mu impabsik hu buhul ku?” Nem kan Mikal ey “Binaddangan ku et bumsik tep kantuy petteyen tuwak hedind eggak baddangin umbesik.”

<sup>18</sup> Bimmesik hi David et lumaw di Ramah di kad-an Samuel et idaddatteng tun emin hu impahpahding Saul ni hi-gatu. Et ikuyug Samuel hi David et lumaw idad Nayot et manha-ad idadman.

<sup>19</sup> Wada nengidaddatteng nan Saul e wada hi David di Nayot di Ramah,

<sup>20</sup> et menu-dak ni sindalun an mēpap ni hi-gatu. Nem dimmateng ida et ang-angen da hi Samuel et yadda edum tun prophet e ida kamandeyyaw ey pinhakkeyey immali Ispirituh nan Apu Dios daman idan nunman ni sindalu et mambalin idan prophet et mandayaw ida dama.

<sup>21</sup> Dingngel Saul hu meippanggep nunman et menu-dak mewan ni edum ni sindalu tu nem hanniman hu neipahding ni hi-gada. Hanniman metlaing hu neipahding ni pitlu tun nenu-dakan nan Saul ni sindalu tu.

<sup>22</sup> Entanni ey nandudug law hi Saul ni limmaw di Ramah et dumteng di ahhullan di Seku. Kan

tuddan tuu ey “Attud David nan Samuel ey?”  
Kanday “Wadaddad Nayot.”

<sup>23</sup> Et mangunud diman hi Saul, nem wadad dalan ey newada Ispirituh nan Apu Dios ni hi-gatu et mambalin ni prophet et kamandaydayaw dama e heni prophet ingganah ni dimmateng di Nayot.

<sup>24</sup> Ingkal tu etan balwasi tu et ipahding tud hinanggan Samuel hu kapandeyyaw ni prophet e nambakbaktad diman ni nunman ni aggew et yan hanlabbi. Huyya hu gaputun kan idan tuuy “Kaw prophet dama law hi Saul?”

## 20

*Ya nengipeang-angan Jonathan ni neminhed tun David*

<sup>1</sup> Entanni ey hini-yan David hu bebley di Nayot di Ramah et lumaw di kad-an Jonathan. Nan-ang-ang ida et kan David ni hi-gatuy “Hipa nambahullak? Hipa lawah ni nak kinapkapyan amam et nealay pinhed tuwak ni petteyen?”

<sup>2</sup> Hinumang Jonathan ey kantuy “Beken ni makulug ni daka petteyen nan ama. Gullat ngut inamtak huttan ni tu pehding ni hi-gam tep tu kae-helan emin hu wadad nemnem tun hi-gak.”

<sup>3</sup> Nem kan David ey “Eyyakaw eleg mu amta! Inamtan amam e hanggayyum itan peteg, et humman hu, eleg tu peamtan hi-gam, tep eleg tu pinhed ni maggeh nemnem mu gapuh ni nunman ni pehding tu. Nakka issapatah ni hi-gam di ngadan APU DIOS e makulug ni innang ni petteyen tuwak!”

<sup>4</sup> Et kan Jonathan ey “Ehel mu hedini hipa humman ni pinhed mun pehding kun memaddang ni hi-gam, et ipahding ku.”

<sup>5</sup> Kan David ey “Yan kabbughan ey Piyestah ni Kaketellakin Bulan et mahapul ni wada-ak et mangan itsun emin di amam ni patul. Nem iebulut mu anhan et bumsikkak et nak mantalud pattullan ingganah ni mahmahdem ni bewahtu.

<sup>6</sup> Hedini ibbagallin amam hedini attu linawwan ku, ehel mu e inhel kun hi-gam e umlawwak nid Bethlehem tep nedatngan etan sinnoon ni mika keemungin han-aamman man-appit nan Apu Dios.

<sup>7</sup> Hedini kantuy ‘Anin’ humman kei-ang-angan tun endi lawah ni planuh tun pehding ni hi-gak. Nem kai-immatun hedini makulug ni pinhed tuwak ni petteyen tep umbunget.

<sup>8</sup> Et humman hu ipahding mu anhan huyya et peamnum hu insapatah mun hi-gak e humman pengippeang-ang mun hi-gak ni binabbal mu. Nem hedini yad muka pannemnem ey nambahulak nan amam man heballi patey muwak et beken ni mahapul ni hi amam hu memettey ni hi-gak.”

<sup>9</sup> Kan Jonathan ey “Eleg mabalin ni nak ipahding huttan! Gullat ni wada inletuk ni planuh nan aman kantuy petteyen daka et inhel ku ngun hi-gam.”

<sup>10</sup> Et kan David ey “Nem inna-nun pengamtaak hedini bimmunget hi amam?”

<sup>11</sup> Kan Jonathan nan David ey “Itay di kapanpattuli.” Et lumaw idan dewwa.

<sup>12</sup> Et ehelen Jonathan nan David hu pehding da. Kantuy “Hi APU DIOS e Dios tayun helag Israel hu tistiguh ta. Yan hambatanganan ni kabbughan ni hanneyan olas ey meki-ungballak alin ama. Hedin kayyaggud ehel tu meippanggep ni hi-gam, menu-dakkak ni mengippeamtan hi-gam.

<sup>13</sup> Nem hedin pinhed dakan petteyen, ey eggak peamtan hi-gam ma-lat meihwang ka, anin ew ni petteyen tuwak nan APU DIOS. Nem nanengtu et anhan kayan baddangan dakan APU DIOS heni lan ama e binenaddangan tun nunman.

<sup>14</sup> Ey ya e-helen kun hi-gam e David ey panananang mu anhan dama hu binabbal mun hi-gak henin etan ni eleg melumman ni binabbal nan Apu Dios. Hedin metteyyak, man

<sup>15</sup> pannananang muli anhan hu binabbal mu daman pamilyah ku. Ey hedin petteyen mudda mekibbhul ni hi-gam di kebbebley tep ya baddang APU DIOS, ey ang-ang mu anhan et eleg mu ilegat ida pamilyah ku.

<sup>16</sup> Ang-ang ta ma-lat huyyan insapatah tan pehding ta ey makulug ni ippahding ta. Nem hedin eleg mu ippahding eya insapatah ta, man kastiguen dakan APU DIOS.”

<sup>17</sup> Nakappinshed nan Jonathan hi David e henin impeminshed tun annel tu, et humman hu, impansapatah tu mewan hi David ma-lat ehelen tu impeminshed tun hi-gatu.

<sup>18</sup> Kan mewan Jonathan nan David ey “Kabbughan law etan Piyestah ni Kaketellakin Bulan. Nanna-ud ni illelmu daka tep endi kallid yud-dungnan mu.

19 Mahapul ni hedini bewahtu man kapantalu etan di nantaluan mu lan nunman di kad-an ni neipu-ul ni batu.

20 Um-ali-ak ali et ipenak hu tellun panad kad-an mu e heni wada nakka punpuntaadman.

21 Ittu-dak ku bega-en kun an mengelladdan nunman ni ippanak. Hedini dedngelen mu e kangkun hi-gatuy 'Itten ida panad kad-an mu, alam!' Ya keibbellinan tu humman ey endi lawah ni meippahding ni hi-gam et mabalin ni meukkat ka. Ey issapatah kun APU DIOS e wadan ingganah e makulug ni endi meipahding ni hi-gam.

22 Nem hedini kangkun hi-gatuy 'Linabhan dakaddan pana, mu hamak di a-allaw tu' ey mahapul ni umbesik ka tep humman pinhed APU DIOS ni ippahding mu.

23 Hedini ya etan inhumangan ta, ey mahapul ni nemnemem e wada hi APU DIOS ni tistigu ta."

24-25 Et an mantalu hi David. Yan nunman ni Piyestah ni Kaketellakin Bulan, ey yimmudung hi Saul e patul ni mengan. Ya tuka yuddungi ey yad appit ni dingding. Nandemang idan nan hi unguna tu e hi Jonathan ey yimmudung hi Abner di pinigging tu. Ebuh di kayuddungin David ni endi yimmudung.

26 Inang-ang Saul e endi hi David, nem kaumeneeneng tep kantud nemnem tuy "Wada namu impahding tun himmulun ni kameibbillang ni beken ni malini et humman hu pi-yew ni mekihemmul et eleg umli."

27 Newa-wan nunman ey endi mewan hi David et kan Saul nan hi Jonathan ey "Kele endi etan

u-ungngan Jesse ni kaalman et yan nunya?”

<sup>28</sup> Kan Jonathan ey “Kantu dedan ni hi-gak ey mahapul ni um-anemut nid bebley dad Bethlehem.

<sup>29</sup> Impaeyag kunuddan agi tu tep mahapul ni wadaddan emin ni han-aamma, ma-lat ipahding da hu daka pehding ni man-appit. Kantuy ‘Hedin anhan mabalin ey iebulut mu et umenamuttak et nak ang-angen ida aaggik?’ Et iebulut ku. Et humman hu endi hi-gatun nunya.”

<sup>30</sup> Bimmunget hi Saul et kantun Jonathan ey “Ka-ila u-ungnga daka tu-wangun endi silbi tun bii! Endi nemnem mu! Kaw kammu nem eleg ku amta e muka peka-iddedlepi humman ni u-ungngan Jesse ey kebe-ingan yun inam.

<sup>31</sup> Hedin eleg mettey humman ni tuu ey nannaud ni beken kallih mampatul. Lakay kuma et muli awiten tep mahapul ni mettey.”

<sup>32</sup> Nem kan Jonathan ey “Nem kaw hipa impahding tu? Kele mu pepettey?”

<sup>33</sup> Ey gapuh ni bunget Saul ey gininyang tu hi Jonathan ni pahul tu, nem neihla kuma. Humman law nengamtaan nan Jonathan e makulug ni pinhed ametun petteyen hi David.

<sup>34</sup> Nemahhig hu bunget nan Jonathan et umehneng et hi-yanen tu etan daka pengnganni et eleg mangan ni han aggew ni nunman e meikkadwan aggew ni Piyestah ni Kaketellakin Bulan, tep maggeh nemnem tu etan ni anggebang ni kapehpehding ametun nan hi David.

<sup>35</sup> Nawa-wan nunman et lumaw hi Jonathan di nantaluan David ma-lat man-innang-ang ida, e



humman hu inhumangan da. Wada ingkuyug tun u-ungngan laki.

<sup>36</sup> Kan Jonathan nunman ni u-ungnga ey “Pambesik kan an mengella eyan ippanak.” Kamemsik etan u-ungnga ey impana tu ey nelabah.

<sup>37</sup> Kapandettenga etan ni u-ungnga etan pana ey kan Jonathan ey “Immen di a-allaw tu hu pana.

<sup>38</sup> Papuut mu et mu al-en!” An inla etan ni u-ungnga etan pana et idwat tun Jonathan.

<sup>39</sup> Humman ni u-ungnga ey eleg tu amta meip-panggep ni hummangan di David nan Jonathan.

<sup>40</sup> Indawat Jonathan ida etan pana etan ni u-ungnga et paenamut tu.

<sup>41</sup> Limmaw la etan u-ungnga ey neukat hi David di nantaluan tud kad-an ni batu et mandukkun et manyuung ni nampitlun nan Jonathan. Nan-akwal ida et mannanangih idan dewwa, nema-man David.

<sup>42</sup> Entanni ey kan Jonathan nan David ey “Hi APU DIOS hu nanengtun mengippaptek ni higam. Ang-angen tu et yadda helag mu niyadda helag ku ey pan-in-inayyun dallin ingganah ni pehding hu insapatah ta.” Negibbuh idan nan-hummangan et lumaw hi David di lawwan tu et mambanggad dama hi Jonathan di baley da.

## 21

### *Bimmesik hi David et hi-yanen tu hi Saul*

<sup>1</sup> Impa-yuh David ni limmaw di Nob di kad-an Ahimelek e padi. Inang-ang Ahimelek hi David

ey kamanggegeygey ni takut tu. Kantuy “Kele hakey ka e endi edum mun ingkuyug mu?”

<sup>2</sup> Hinumang David e kantuy “Intu-dak tuwak nan Saul e patul di deya nem kantuy aggak e-ehhela gaputun nengitu-dakan tuwak. Hedin yadda tuuk inhel kun hi-gada pandadamman milli.

<sup>3</sup> Kaw wada gayam hu mabalin ni kenen? Idwasi muwak ni liman sinapay winu linggeman ni kamekkan ni wadadnan tep neka-uppa-ak.”

<sup>4</sup> Kan Ahimelek e padi ey “Endi sinapay. Ejuh etan neiappit nan Apu Dios. Mabalin ni um-ala ka nem eleg mabalin ni kenen idan sindalum hedini nekiulig idan ahwada winu hipan bii.”

<sup>5</sup> Kan David ey “Ma-nu humman tep makulug ni eleg ida ngu dedan meki-ullig hu sindaluk ni bii hedini wada lawwan mi. Nema-ma-man nunya tep importanteh ni peteg hu mi ippahding.”

<sup>6</sup> Et humman hu gapu tep endi edum ni kenen ey immidwat hi Ahimelek etan ni neiappit nan Apu Dios ni sinapay ni pakeekkal da etan di lamesaan ni neiha-adan tu et hullulan dan pakekanya.

<sup>7</sup> Yan nunman ey neipapaddih ni wada etan hi Doeg e iEdom e ap-apuddan kapampattul Saul e tuka pan-ippahding diman hu mahapul ni pehding tu meippuun di Tugun, ma-lat maibilang ni malinih di hinanggab nan Apu Dios.

<sup>8</sup> Kan David nan Ahimelek ey “Kaw wada pahul winu ispadah yu et banhek ni? Endi inlak ni almas ku, anin ispadah tep hinaggadud

hu inggahan mi, tep importanteh ni peteg hu nengitu-dakan patul ni hi-gak.”

<sup>9</sup> Kan etan ni padi ey “Wada etan ispadah Goliath e sindalun iPilistia ni pintey mud nandeklan di Elah. Nelibutan ni luput et immen di ba-hil etan ni ephod. Dammutun ellan mu hedini mahapul mu, ebuh humman ni ispadah ni wada.” Kan David ey “I-lim ali tep, et alen ku. Huttan anhan law hu ispadah ni endi tu keingnahan.”

<sup>10</sup> Imbesikan David ni nunman ni aggew hi Saul et manglaw di Pilistia di kad-an Akhis e patul di Gath.

<sup>11</sup> Nem kan idan opisyal Akhis ey “Kaw beken huyya hi David e patul di bebley dad Israel? Tam hi-gatu etan intenattayawan idan bibi-i ey inena-appahan da. Kanday ‘Hi Saul ey kalibulibu pintey tu, nem hi David ey kapulupulun libu pintey tu.’ ”

<sup>12</sup> Dingngel David humman ey newada takut tun Akhis e patul di Gath.

<sup>13</sup> Et kahin-a-angngawan tu, et hedini wada kamenang-ang-ang ni hi-gatu ey tuka lellelgema ku-liku-lit di lekbin heggeppan etan di bebley, niya tuka peayyu-ayyuh hu angiw tud iming tu hedini da belluden.

<sup>14</sup> Inang-ang Akhis ey kantuddan bega-en tuy “Ang-ang yu kedi eya tuu, tam kaman-angngaw! Kele yu nan-i-lidya? Pan-itu-dak yu et manglaw.

<sup>15</sup> Eggak mahapul hu hakey mewan ni kaman-angngaw di baley ku! Kaw yuka tuyyuidan eya kamampan-angngaw di deya?”

## 22

### *Impapetey Saul nan Doeg ida padid Nob*

<sup>1</sup> Hini-yan David humman ni bebley di Gath et lumaw etan di leyang ni neihnup di Adullam. Dingngel idan agitu niyadda a-ammed tu e nantatudman et lumaw idad kad-an tu.

<sup>2</sup> Entanni ey immalidda katuutuun kameligligasi niyadda nangkeutangan niyadda etan tuun dakel diklamuh da et mei-dum idan David. Ey ya bilang dan emin ey limmaw di epat ni gatut.

<sup>3</sup> Entanniy limmaw hi David di Mispah di Moab et tu ibegan etan ni patul e kantuy “Kaw dammutu anhan ni mekihha-ad di aman ina eyad bebley yu ingganah ni amtaek hedin hipa pehding Apu Dios ni memaddang ni hi-gak?”

<sup>4</sup> Inebulut etan ni patul et manha-ad ida ammed tudman ni nunman ni tsimpuh ni nantattalluan di David di leyang di Addullam.

<sup>5</sup> Hakey ni aggew ey immali hi Gad e prophet nan hi David e kantuy “David, hi-yan yu huyyan bebley et lumaw kayud Judah.” Inu-unnud di David et lumaw idad Judah di muyung e Heret ngadan tu.

### *Impapetey Saul ida papaddid Nob*

<sup>6</sup> Hakey ni aggew ey wada hi Saul di duntug di Gibeah e kamanyuyyuddung di hengeg ni keyew e tamarisk, ey tuka tettenggeda pahul tu. Yadda opisyal tu ey ida kaman-eh-ehneng di kad-an tu. Ey wada nanghel ni hi-gatu e himmak da hu kapantattalluin David.

<sup>7</sup> Kantun hi-gaday “Dengel yu, hi-gayuddan edum kun helag Benjamin. Kaw kan yu

nem hedin mampatul hi David man iddawtan dakeyullin emin ni pampuyyek yun peyyewen yu niya tenneman yun grapes? Kaw pambalin dakeyullin ap-apun sindalu tu?

<sup>8</sup> Kaw humman hu gaputun eleg yuwak pinhed ni pan-ap-apu et mekihhangga kayu law ni hi-gak? Eleg yu pay anhan ehelen ni hi-gak e kababbaddangin u-ungngak hi David. Ey endin hi-gayu kamengippeamtan hi-gak e tuwak kahemmahemmakan David e hakey idan tuuk ma-lat pateyen da-ak.”

<sup>9</sup> Hi Doeg e iEdom ey wadadman e kamekieh-eh-neng idan sindalun Saul. Inhel tu e inang-ang tu hi David e u-ungngan Jesse e limmaw di kadan Ahimelek e padi e u-ungngan Ahitub di Nob.

<sup>10</sup> Et mahmahan Ahimelek nan APU DIOS hedini hipa kayyaggud ni pehding David. Ey indawtan tun kenen tu et idwat tu pay etan ispadah nan Goliath ni hi-gatu.

<sup>11</sup> Dingngel Saul huyyan inhel Doeg ey immitudak ni mengeyyag nan Ahimelek e padi et yadda agi tun padid Nob et umliddan emin.

<sup>12</sup> Dimmateng ida ey kan Saul nan hi Ahimelek ey “Dengel mu eya e-helek ni hi-gam e u-ungngan Ahitub.” Kan Ahimelek ey “Em, apu.”

<sup>13</sup> Et kan Saul ni hi-gatuy “Kele mu binaddangan hi David e buhul ku et idwatam ni kenen tu niya ispadah? Ey kele ka nekiungbal nan Apu Dios et ibegam hedini hipa kayyaggud ni pehding tu? Yan nunya ey dingkug tuwak et tuwak kaanbebbetaka ma-lat pateyen tuwak.”

<sup>14</sup> Hinumang nan Ahimelek e kantuy “Nem tam hi David hu nehammad tuka pengi-eh-neng

ni hi-gam di emin ni bega-en mu ey inepum hi-gatu. Hi-gatu hu kamengipappangnguludan kamangguwalyan hi-gam. Ey hi-gatu hu kamelispituh ni peteg di emin ida eyan opisyal mu ey bega-an mu.

<sup>15</sup> Kaw ebuh nunman ni nekiungbalan kun Apu Dios ni meippanggep ni kayyaggud ni pehd-  
ing tu? Apu patul, entan tu anhan ihannitan hu ehel ni hi-gak et yadda agik tep endi ngu amtak ni meippanggep ni nuntan ni muka pan-e-hela.”

<sup>16</sup> Nem kan Saul ey “Ahimelek, mettey kayun emin, anin idan ammed mu et yadda agim.”

<sup>17</sup> Et baalen Saul ida guwalya tu et kantuy “Pampatey yudda eya papaddin APU DIOS, tep anin hi-gada et hi David daka baddangi. Inamta da e bimmesik hi David, nem eleg da ehelen ni hi-gak.” Nem endin hi-gada neminhed ni memettey idan nunman ni papaddin APU DIOS.

<sup>18</sup> Et kan Saul nan Doeg ey “Patey muddan emin eyadda padi.” Inu-unnud Doeg e iEdom et pampatyen tudda. Newalu et lima hu bilang idan pintey tun padin nunman ni aggew e nanengtun inhuklub da ephod e balwasin padi.

<sup>19</sup> Inlagat pay Saul ni impapetey ida nambe-  
bley di Nob e nambebleyan idan nunman ni padi. Impapetey tudda lalakki niya bibi-i, yadda kaungaunga niyadda gegellang. Impampapetey tudda pay hu babakka da, kekebayyu da niyadda kalneroh da et endin hekey natdaan.

<sup>20</sup> Ebuh hi Abiathar e u-ungngan Ahimelek ni bimmesik et lumaw di kad-an David.

<sup>21</sup> Et idaddatteng tun David hu nemateyan nan Saul idan padin APU DIOS.

<sup>22</sup> Kan David ey “Yan nunman ni aggew ni nenang-angan kun Doeg diman, ey inamtak e an mandaddatteng nan hi Saul. Hi-gak kumedek hu kambahul ni neteyyan idan ammed mu niya aaggim.

<sup>23</sup> Panha-ad kadya et ipaptek daka. Pinhed nan Saul ni petteyen daitan dewwa, nem entan takut. Endi an memettey ni hi-gam di deypad kad-an ku.”

## 23

### *Binaddangan David ida tuud Keilah*

<sup>1</sup> Hakey ni aggew ey dingngel David e kapang-gubbataddan iPilistia ida iKeilah e daka pan-ibsik hu akeani dan pagey da.

<sup>2</sup> Et kan David nan APU DIOS ey “Kaw um-lawwak et nak ida gubaten hu iPilistia?” Kan APU DIOS ey “Em, elaw ka et mudda baddangan hu tuud Keilah.”

<sup>3</sup> Nem kan idan tuun David ey “Kaw kabaelan tayu? Itsu dedangngu kaumtatakut di deya e be-bley tayud Judah ey nema-ma ngun anggetakkut ni itsu mekiggubbat idan sindalun iPilistia.”

<sup>4</sup> Impidwa mewan nan David ni inhel nan APU DIOS e kantuy “Lakkayuy kuma. Baddangan dakeyu et apputen yudda sindalun iPilistia.”

<sup>5</sup> Limmaw hi David niyadda sindalu tud Keilah et dadda gubaten hu iPilistia et pampateyen da dakel ni hi-gada et pan-al-en da kalneroh da niyadda baka da, et meihwang ida tuud Keilah.

<sup>6</sup> Yan eman ni binsikan Abiathar e u-ungngan Ahimelek et lumaw di kad-an David di Keilah, ey intabin tu ephod.

<sup>7</sup> Entanni ey dingngel nan Saul e wada hi David di Keilah et kantud nemnem tuy “In-abulut Apu Dios ni dedpapen ku David ni nunya tep neluhud humman ni bebley ni kad-an tu ey nehammad hu eheb tu et nehukum diman.”

<sup>8</sup> Minandal nan Saul ida emin sindalu tun mandaddan et lumaw idad Keilah ma-lat da gubaten hi David et yadda tuu tu.

<sup>9</sup> Nem dingngel nan David humman ni planuh Saul et kantun Abiathar ey “I-lim etan ephod di deya et usalen tan mengamta hedini hipa pinhed Apu Dios ni pehding tayu.”

<sup>10</sup> Inlaw Abiathar etan ephod et mandasal hi David nan APU DIOS e kantuy “APU DIOS e Dios min helag Israel, dingngel ku e bega-en mu e implanuh Saul ni um-alin tu bahbahren eya bebley di Keilah tep iyyadya-ak di deya.

<sup>11</sup> Kaw um-ali tu-wangu hi Saul di deya? Et hedini um-ali, kaw pedpap da-ak ida eyan bimbebley? APU DIOS e Dios min helag Israel humang mu anhan eya dasal ku et peamtam hedini hipa mekapya.”

Hinumang APU DIOS e kantuy “Em, um-ali hi Saul.”

<sup>12</sup> Impidwan mewan David ni minahmahan e kantuy “Kaw ihhehdul dakemi eyaddan bimbebley nan hi Saul?” Ey kan APU DIOS ey “Em.”

<sup>13</sup> Et ipengulun David ida sindalun umlaw di enem ni gatut et hi-yanen da Keilah et man-etaetan ida e eleg ida mambayag di hakey ni bebley. Dingngel nan Saul e bimesik hi David et eleg law lumaw di Keilah.

*Nantalu hi David di duntug ni eleg mebebleyi*



14 Nantalutalu hi David et yadda sindalu tu etan idad duntug di eleg mebebleyid Sip. Ey hedin hi Saul man tuka an hemmahemmaka hi David, nem eleg iebulut Apu Dios ni hemmaken tu.

15 Yan eman ni wada hi David di Hores diman Sip ey neamtaan tu e immali hi Saul ni an menemmak ni hi-gatu ma-lat patyen tu.

16 Yan nunman ey limmaw hi Jonathan di kad-an David et tu ehelan ma-lat eleg medismayah.

17 Kantun nan David ey “Entan tattakut mu. Eleg i-abulut Apu Dios ni petteyen dakan ama. Hi-gam ali mampatul di Israel et hi-gak ali meihhayned ni hi-gam. Anin hi ama et inamta tu.”

18 Et isapatah da mewan di hinanggan APU DIOS hu nanggayyuman da. Nambanggad hi Jonathan di bebley da, nem hi David ey nannaneng di Hores.

19 Entanni ey wadadda tuud Sip ni limmaw di kad-an Saul di Gibeah et da ihdul hi David. Kanday “Wada hi David di bebley mi e kamantattallu etan di duntug di Hakilah di Hores e neihnup di Jeshimon.

20 Et humman hu, pandayyu kadya e apu patul, anin ni hipan aggew pinhed mu et ngenamung kamin mempap ni hi-gatu.”

21 Kan Saul ey “Kayyaggud anhan et hannitan! Bendisyonan dakeyun APU DIOS tep kabbabbal kayun hi-gak.

22 Lakkayuy et yulli peka-ang-angen hedin ettu ustuh ni kad-an tu, hedin ettu tuka lallawwi, niya hedin hipa nenang-ang ni hi-gatu, tep kanday netalam kunun peteg humman ni tuu.

<sup>23</sup> Yu ang-ang hedin ettu petek tu tuka pan-tattallui, et hedin himmak yu, itu-dak kayullin menghel ni hi-gak et hannak makilaw ni hi-gayu. Hedin nanengtud man nanna-ud ni hemmaken ku anin ni hinnapen ku emin hu bebley di Judah ni an menemmak ni hi-gatu.”

<sup>24</sup> Inebulut da hu inhel Saul ni pehding da et mambangngad idad Sip et han maitu-nud di Saul. Hedin di David ey wadaddad eleg mebebleyid Paran \* e neihnup di Jeshimon.

<sup>25</sup> Limmaw di Saul et yadda tuu tun an menemmak nan David, nem wada nengipeamtan David et an mantalu etan di mabetun duntug diman Paran. Neamtaan daman Saul e immen di David et unuden dadman.

<sup>26</sup> Et wadadda etan di ba-hil ni duntug ey wadad David dama etan ba-hil tu. Impapuut di David ni hini-yan humman tep kamangkeihnp di Saul e ngannganah ni meha-kupan ida.

<sup>27</sup> Entanni ey wada immalin mengeyyag nan Saul. Kantuy “Papuut yu et mambangngad kayu tep immalidda iPilistia ni mengubbat ni bebley tayu!”

<sup>28</sup> Et isiked nan Saul ni memdug nan David et lumaw idan an mekiggubbat idan etan ni iPilistia. Et humman hu ingngadnan da humman ni bebley ni Selah Hamahlekot. Ya keibbellinan tu ey “Duntug ni peni-yanan.”

<sup>29</sup> Hini-yan di David humman ni bebley di Maon et lumaw idad Enggedi et yadman mewan hu da nantaluan.

---

\* **23:24 23:24** Ya hakey ni ngadan ni Paran ey Maon.

## 24

### *Eleg pinhed David ni petteyen hi Saul*

<sup>1</sup> Yan nambangngadan di Saul ni da nekigubatan idan iPilistia ey wada nanghel mewan ni hi-gatu e wada hi David di eleg mebebleyin neihnup di En Gedi.

<sup>2</sup> Inemung Saul hu tellun libun kelalla-ingan ni sindalun helag Israel, et lumaw idan an menemmak nan hi David di Batun Immeyew ni Gelding.

<sup>3</sup> Entanni ey dinteng da hu leyang e neihnup ni kubkub idan kalneroh di gilig ni keltad ey himmegep hi Saul ni an mangkakhilya. Ey yadman ni leyang hu nantalwan nan David niyadda etan sindalu tu, nem neka-ihhudek ida.

<sup>4</sup> Inang-ang idan sindalun David hi Saul ey kandan hi-gatu ey “Yan nunya law hu pengapputam ni buhul mu. Inhel APU DIOS e peapput tun higam hu buhul mu et ngenamung kan pehding mu.” Nambabbabbal hi David ni limmaw et gumedged ni ekkut ni balwasin Saul nem eleg tun hekey igibek.

<sup>5</sup> Nem entanni ey el-eleg hu kapannenemnem nan David ni tu nengedgedan ni utduk ni balwasin Saul.

<sup>6</sup> Kan tuddan sindalu tuy “Eleg mabalin nak ippahding humman. Hi APU DIOS hu nemilin higatun mampatul et humman hu eleg tu i-abulut ni wada nak ippahding ni hi-gatun lawah.”

<sup>7</sup> Huyya inhel David idan sindalu tu et agda pateyen hi Saul.

Entanni ey neukat hi Saul etan di leyang et manglaw.

<sup>8</sup> Neukat dama law hi David etan di leyang et kantun nan hi Saul ey “Apu patul.” Nanligguh hi Saul ey nanyuung hi David ma-lat lispituhen tu.

<sup>9</sup> Kan David ni hi-gatuy “Kele muka kukkuluga hu kae-e-heladdan tuun kanday pinhed dakan petteyen ni hi-gak?

<sup>10</sup> Yan nunya penang-angan mun beken ni makulug, tep gullat ni makulug ey pintey daka, tep in-abulut et nan APU DIOS ni petteyen daka eyad leyang. Anin idan sindaluk ey kanday lebbeng tun petteyen daka, nem kangkuy eggak ippahding hu lawah ni hi-gam, tep hi-gam hu pinutuk APU DIOS ni mampatul.

<sup>11</sup> Ang-ang mu kedi e ama eya singnged kun pinutut kun utduk ni balwasim. Gullat et pintey daka. Nem eleg! Mahapul ni ewwatam e endi bahul ku niya eleg daka ngehayen, nem muwak kaandeddedwenga ma-lat pateyen muwak.

<sup>12</sup> Nem anin, ngenamung hi Apu Dios ni menang-ang hedini hipa neihlan hi-gatan dewwa. Ey hi-gatu ngenamung ni mengibleh eyan muka pehpehding ni hi-gak, tep endi ngu nak pehding ni lawah ni hi-gam.

<sup>13</sup> Inamtam met etan kandan ‘Yadda lawah ni tuu hu kamengapkapyan lawah.’ Et humman hu endi ngu lawah ni nak ippahding ni hi-gam.

<sup>14</sup> Ang-ang mu kedi Apu patul, kele muwak kadadeddedwenga ma-lat pateyen muwak ey beken nak ni importanteh ni tuu. Heni muka deddedwenga netey ni ahhu, winu simel!

<sup>15</sup> Ang-angen et anhan kedin APU DIOS hedini hipa nambahul ni hi-gatan dewwa, et hi-gatu ngenamung ni menang-ang eyan kamekapkapy

et ihwang tuwak di lawah ni ippahding mun hi-gak.”

<sup>16</sup> Kan Saul ey “Kaw hi-gam hi David e u-unggak hu kaman-e-ehhel?” Ey kaman-nengngih.

<sup>17</sup> Et kantun David ey “Nakka ebbuluta e hi-gam hu neiptek ey hi-gak hu neihla. Kayyaggud kan hi-gak ey lawah hu nakka pehpehding ni hi-gam.

<sup>18</sup> Impeang-ang mun nunya hu makulug ni binabbal mun peteg ni hi-gak, et eleg muwak pateyen anin ni in-abulut APU DIOS ni pehding mu humman ni hi-gak.

<sup>19</sup> Hipa makkaw tuun anin um-ali buhul tud kad-an tu et eleg tu petteya? Et humman hu bendisyonan dakan APU DIOS gapun nuntan ni binabbal mun hi-gak.

<sup>20</sup> Inamtak law e hi-gam ali mampatul di deya bebley tayu e Israel. Ey meihhammad ali hu pampatulan di Israel gapuh ni hi-gam.

<sup>21</sup> Nem mahapul ni issapatah mun APU DIOS e eleg mulli petteyadda helag ku, ma-lat eleg ali anhan meliwwan hu ngadan ku niya ngadan ni nahlagan ku.”

<sup>22</sup> Inebulut David et mansapatah e pehding tullu humman ni tuka ibbaga. Et umenamut hi Saul ey nambanggad hi David et yadda sindalu tu etan di daka pantattallui.

## 25

*Ya neteyyan Samuel*

<sup>1</sup> Entanni ey netey hi Samuel et umlidda emin hu helag Israel, et ilmetan da et da ikulung di bebley tud Ramah. Negibbuh ni ingkulung dad Ramah e bebley tu, et mampalaw di David di Paran e eleg mebebleyi.

*Ya meippanggep nan David, hi Nabal et hi Abigail*

<sup>2-3</sup> Wada etan kedangyan ni iMaon e hi Nabal e helag Kaleb. Wada tellun libun kalneroh tu niya hanlibun gelding tu. Wada kudal tud neihnup di Karmel. Makabbunget hi-gatu ey endi hemek tu. Ey lawah tuka pehding ni edum tun tuu. Nem hi Abigail hu ahwa tu ey nelaing ey kat-agu.

<sup>4</sup> Yan nunman ni wadad David di eleg mebebleyi ey dingngel tu e kapampu-litiddan Nabal niyadda bega-en tu hu kalneroh tu.

<sup>5-6</sup> Et itu-dak tudda hampulun nangkehiken ni sindalu tud Karmel e kantun hi-gaday “Lakkayuy di kad-an Nabal di Karmel et kanyun hi-gatuy ‘Intu-dak dakemin apu mi e hi David ma-lat ehen min hi-gam huyya: Andukkey ey kayyaggud et anhan hu pambiyagan mu eyad puyek, anin idan wadad baley mu.

<sup>7-8</sup> Dingngel ku e yuka pampu-litidda dutdut ni kalneroh mu. Ey neipaddih nunyan inlian middan tuuk hu panhahammulan yu. Ettu anhan et umidwat kan mabalin ni iddawat mun hi-gak e bega-en mu ey gayyum mu e hi David, tep hi-gak et yadda tuuk ey kayyaggud impeangang middan bega-en mu. Endi impahding min lawah niya endi sinekew min animal mu. Anin mahmahim idan muka pampattul.’ ”

<sup>9</sup> Inhel da humman ni inhel David et hehheggeden da hu ihhumang Nabal.

<sup>10</sup> Entanni ey kan Nabal ey “Kaw hipa ngu anhan humman ni hi David? Niya hipa anhan hi ametu? Hi-gatu kedi ngu hakey ida etan ni bega-en ni bimmesik tep dakel idan nunya hu bega-en ni kaumbesik.

<sup>11</sup> Hedin hi-gak man beken ni nakkapakdag hu idwat ni kennen niya danum etan ni tuun eggak amta, ey beken ni neala ni nak impalsian hu tuu. Yadda nakka pangngunnun kamemu-lit ni kalneroh ku iddawtan kun kennen da ey hi-gada ippalsian ku.”

<sup>12</sup> Immanemut ida etan intu-dak David et idaddatteng dan hi-gatun emin hu inhel Nabal ni hi-gada.

<sup>13</sup> Bimmunget hi David et kan tuddan sindalu tuy “Pandaddan kayu ey pan-asip kayu.” Nan-asip dama hi David et ipengulu tudda epat ni gatut ni sindalu tu. Eleg ida makilaw hu dewanggatut ni sindalu tu tep mangguwalyaddan ngunut da.

<sup>14</sup> Ya etan hakey ni bega-en Nabal ey kantun Abigail ey “Kaw eleg mu denglen hu meip-panggep ni inliyan idan intu-dak David ni nalpud eleg mebebleyin mekihummangan ni apu mi e hi Nabal, nem lawah kumedek hu nan-ehel tun hi-gada et mebabba-ingan ida.

<sup>15-16</sup> Ey kayyaggud idan peteg numan ni hi-gami. Endi da impahding ni lawah ni hi-gami, ey neipalpu eman ni wadaddad kad-an mid pattullan ey endi an netakew ni mika ippattul.

Kea-aggew ey kahilehileng ey endi lawah ni nekapyan hi-gami ey binaddangan dakemi.

<sup>17</sup> Pannemnem ka kuman pehding mu tep makulug mannuman ni anggetakkut hu mekapyan apu Nabal et hi-gayun pamilyah tu. Anin anhan et lawah ni peteg elaw tu e endi lispituh tu.”

<sup>18</sup> Impapuut Abigail et umlan dewanggatut ni sinapay, ya meinum ni neiha-ad di dewwan belat ni animal ya liman kalnero, et ya dewwan latan neihanglag ni ballu, ya hanggatut ni napkel ni raisins niya dewanggatut ni napkel ni figs et ehelen tuddan bega-en tu et itakkay dad kebayyu.

<sup>19</sup> Kan tuddan bega-en tuy “Kabukul kayu la. Et hannak kaiunud.” Eleg amtan Nabal humman ni ippahding tu tep eleg tu peamtan hi-gatu.

<sup>20</sup> Nantakkay hi Abigail di kebayyu tu et ida kamenyed di duntug ey iyyaddallid David et yadda sindalu tu e ida kamandayyu et mandadamudda.

<sup>21</sup> Kaumbubunget hi David e kantud nemnem tuy “Kele ni-man nak binenaddangan humman ni tuu et endi an netalak di pattulan tu eyad eleg mebebleyi niya endi an netakew ey lawah hu tu impahding ni hi-gak?

<sup>22</sup> Anin petteyen tuwak Apu Dios hedind eggak petteya hi Nabal niyadda tutu-u tu et han mewa-wa.”

<sup>23</sup> Inang-ang Abigail hi David et papuut tun umhep di kebayyu et manyuung ni hi-gatu.

<sup>24</sup> Nandukkun et kantuy “Apu, dengel mu anhan eya e-helen kun hi-gam. Hi-gak hu



nambahul.

<sup>25</sup> Liwwan mu anhan humman ni impahding Nabal tep endi nemnem tu ey lawah ngu dedan elaw tu e humman keibbellinan ni ngadan tu. Ey neipaddih ngudama anhan ni endi-ak ni inlian idan intu-dak mu, et humman hu liwwan mu anhan apu, humman.

<sup>26</sup> Inamtak e hi APU DIOS hu eleg mangiebulut ni hi-gam mismuh hu mengibleh ni impahding idan buhul mu ma-lat eleg ka pumetey. Ey issapatah kun APU DIOS e wadan ingganah e emin ida buhul mun ihik ni memettey ni hi-gam ey kastiguen tudda henin Nabal.

<sup>27</sup> Abulut mu anhan eya in-alik ni iddawat kun hi-gam et yadda sindalum.

<sup>28</sup> Liwwan mu anhan humman ni neipahding. Hi-gam ali pambalin APU DIOS ni patul anin idallin helag mun edum ni aggew, tep hi-gam hu kamekihhanggaddan buhul tu. Hamban anhan endi lawah ni mu ippahding ni nunyan ketaggum ey.

<sup>29</sup> Anin ni wada kamenemmahemmak ni hi-gam ma-lat daka pateyen et eleg daka kaya petteya tep ippaptek dakan APU DIOS e heni ingkaput tu hu biyag mu. Nem hedin yaddalli etan buhul mu man pampela-yud tuddalli e heniddalli batun neibalebay et matelak.

<sup>30</sup> Et hedin peamnullin APU DIOS ida etan inhel tun hi-gam ni pehding tu, et pampatul dakallid Israel,

<sup>31</sup> ey endilli mu pantuttuyyuan ni impahding mun lawah henin umpatey ni endi puut tu winu ma-lat ibleh mu impahding ni buhul mu.

Yallin pambendisyonan APU DIOS ni hi-gam, ey nemnemnem muwak ali anhan.”

<sup>32</sup> Hinumang David humman ni inhel Abigail et kantuy “Medeyyaw hi APU DIOS ni Dios di Israel e nengitu-dak ni hi-gam ni nunyan an menammun hi-gak.

<sup>33</sup> Ey nakka mampasalamat nan Apu Dios gapuh ni kayyaggud ni mu kapannemnem et aggak meil-uh ni pumetey gapuh ni pengibleh kun impahding ni buhul kun hi-gak.

<sup>34</sup> Ma-nu tep hi APU DIOS hu eleg mangiabulut ni umpateyak, nem gullat ni eleg mu papuut ni immali, nanna-ud ni petteyek hi Nabal, anin idan tuu tu, et endilli an metdaan ni hi-gadan kewa-waan tun kabbhahan.”

<sup>35</sup> Illan David humman idan indawat Abigail et kantun hi-gatuy “Anemut kad baley yu ey entan pandanag. Ippahding kudda etan imbagam.”

<sup>36</sup> Dimmateng hi Abigail di baley da ey nangleng hi Nabal et ida kamanhahamul hu tuu tu e heni patul. Et gapuh tep ida kaman-am-amleng ey dakel ininum Nabal, et makabbuteng et endi an ine-ehhel Abigail ni hi-gatu ingganah newawaan tu.

<sup>37</sup> Na-kal law buteng tu et ehelen Abigail ni hi-gatu hu neipahding ey pinhakkeyey eleg umkihal hu annel Nabal.

<sup>38</sup> Nelabah hu nekapulun aggew ey pinappeg APU DIOS hu biyag tu.

<sup>39</sup> Dingngel David e netey hi Nabal ey kantuy “Medeyyaw hi APU DIOS tep binaddangan dak, et ibleh tu impahding Nabal et kastiguen tu gapuh nunman ni impahding tu. Ey medeyyaw

hi APU DIOS tep eleg tu iebulut ni nak ippahding hu lawah.”

Entanni ey nenu-dak hi David ni an mengikkelun ni hi-gatun nan hi Abigail.

<sup>40</sup> Dimmateng idad Karmel etan an nangkulun et kandan Abigail ey “Intu-dak dakemin David et puhdanan mi hedini ebbuluten mun i-ahwa dakan hi-gatu.”

Inebulut tu et

<sup>41</sup> manyuung et kantuy “Bega-en tuwak ni hi-gatu ey nandaddan nak ni mansilbin hi-gayu e bega-en tu niya mengullah ni heli yu.”

<sup>42</sup> Et ebuhe mantakkay di kebayyu tu et ikuyug tudda liman biin bega-en tu et maikuyug et iahwan David.

<sup>43</sup> Neikadwan nan Ahinoam di Jesreel e nemangulun inahwan David.

<sup>44</sup> Hedini hi Mikal e ahwatun u-ungngan Saul ey impeahwan ametun nan hi Paltiel e u-ungngan Lais e iGalim.

## 26

*Ya eleg mewani pameteyan nan David nan hi Saul*

<sup>1</sup> Wadadda tuun nalpud Sip ni limmaw di Gibeah et ehelen dan Saul e wada hi David e kamantattallud duntug di Hakilah e demang ni Jeshimon.

<sup>2</sup> Impapuut Saul et ikuyug tudda nangkelaing ni sindalu tun tellun libu, et lumaw idad eleg mebebleyid Sip ni an menemmak nan hi David.

<sup>3</sup> Nangkampud dad gilig ni keltad ni mam-pellaw di Hakilah. Ey hedin di David ey nan-naneng idad eleg mebebleyi. Dingngel David e immalid Saul ni an menemmak ni hi-gatu,

<sup>4</sup> et menu-dak ni an mansi-im ni hi-gada ey tu-wangun immen di Saul diman.

<sup>5</sup> Entanni ey an himmak David hu kampud Saul et putuken tu neugipan di Saul nan Abner e u-ungngan Ner. Hi Saul ey neugip di bawang ni kampu tu e kadwatu hi Abner e ap-apuddan sindalu tu. Yadda sindalu tu ey wadaddad nanlinikweh ni hi-gada.

<sup>6</sup> Kan David nan Ahimelek e Hittite et hi Abishai e agin Joab e u-ungngaddan Seruah ey “Hipan hi-gayu neminhed ni mekillaw ni hi-gak di kampun Saul?” Kan Abishai ey “Hi-gak.”

<sup>7</sup> Et lumaw idan nunman ni hileng ey immen hi Saul e neka-uyeng e neka-ugip ey neitu-bek hu pahul tud puyek di neihnup di ulu tu. Neugip damad Abner et yadda sindalu tu e nanggawwan da.

<sup>8</sup> Kan Abishai nan David ey “Angmuy, in-daddan Apu Dios ni hi-gam hu buhul mu et ngenamung kan pehding mun hi-gatu. Iebulut mu et nak ba-weken ni pahul tu et maipetak di puyek? Peminhakkey kun ebuh ni ba-weken et mettey.”

<sup>9</sup> Nem kan David nan Abishai ey “Entan tu patey. Kaw eleg mu amta e kastiguen nan APU DIOS hu mengippahding ni lawah ni pinutuk tun mampatul?

<sup>10</sup> Ngenamung hi APU DIOS e wadan ingganah ni mengastigun hi-gatu. Amtak e hi-gatulli

memettey ni hi-gatu e pandedgehen tu winu pepettey tud tu pekiggubbatan.

<sup>11</sup> Et eleg et anhan i-abulut APU DIOS ni hi-gak hu memettey ni hi-gatu e pinutuk tun mampatul. Ya eman pahul tu niya eman ha-addan tun danum ellan ta et lumaw ita.”

<sup>12</sup> Et alen di David etan pahul Saul niya ha-addan tun danum et manglaw ida ey endin hekey ni hi-gada nengigibek tep inuyeng idan APU DIOS.

<sup>13</sup> Entanni ey dimmateng di David nan Abishai etan di demang tud ta-pew ni duntug. Neidad-dawwi da

<sup>14</sup> et tekukan David hi Abner e u-ungngan Ner et yadda sindalu tu e kantuy “Abner! Kaw handengel muwak?” Kan Abner ey “Hipa kan kamantetkuk e bengngunem hu patul?”

<sup>15</sup> Kan David ey “Abner, kaw beken ni hi-gam hu ap-apun emin ni sindalud Israel? Kele eleg mu pekagguwalyaan hu apum ni patul, et wada immali lan nuntan ni memettey et ni hi-gatu.

<sup>16</sup> Eleg mu ipahding hu ngunum, Abner! Isapatah kun APU DIOS e wadan ingganah e lebbeng tun mettey kayuddan sindalum tep eleg yu guwalyaan hu pinutuk APU DIOS ni patul. Ang-ang yu kedi, attu la hu pahul tu niya ha-addan tun danum? Adyah e inla mi!”

<sup>17</sup> Inimmatunan Saul hu ehel David et kantuy “Kaw hi-gam e u-ungngak e David hu kaman-ehel?” Kan David ey “Em, apu patul, hi-gak!”

<sup>18</sup> Kele ingganah nunya ey muwak kadedded-wenga e bega-en mu? Hipa impahding kun nambahullak ni hi-gam?

19 Apu patul, dengel mu anhan eya e-helek e bega-en mu. Hedin hi APU DIOS hu kamengituttuddun hi-gam ni mengibbubunget ni hi-gak, i-appitan ku ma-lat ekalen tu bunget mun hi-gak. Nem hedin tuu kannemnem ni nunyan kamekapkapy ey hamban idutan APU DIOS. Tep gapuh ni nuntan ni tuu ey nedegyun-nak di bebley ni kad-an APU DIOS et nak law kamanhahha-ad eyad bebley ni hin-appil ni dios hu kadaydayawaddan bimmebley.

20 Entan tuwak anhan patey di bebley idan hin-appil ni tuu e beken bebley APU DIOS. Kele hi-gam ni patul di Israel hu an memettey ni hi-gak ey endi kabaelan kun mekihhanggan hi-gam tep nakka mei-ellig di simel! Kele muwak kadeddedwenga e heni-ak animal?"

21 Himmumang hi Saul ey kantuy "Nakka ebbuluta e hi-gak hu nambahul. Endi nemnem ku et ipahding ku hu lawah ni peteg nem liwwan mudda hu impahding kut mambangngad kad baley tayu, David e u-ungngak! Endi law nak pehding ni hi-gam ni lawah tep binabbalan muwak et eleg muwak pateyen ni nunyan hileng."

22 Kan David ey "Adyah eya pahul mu, apu patul. Itu-dak kallin sindalum ni mengella.

23 Bendisyonan APU DIOS ida tuun kameiddin-nel ey limpiyuh daka pehding. Yan nunya ey indaddan dakan APU DIOS ma-lat ngenamung pehding kun hi-gam e pinutuk tun mampatul nem eleg daka pateyen.

24 Et gapu tep binabbalan daka et eleg daka pateyen nunya ey hanniman et dama pehding APU DIOS ni hi-gak et ihwang tuwak di ligat ku."

<sup>25</sup> Kan Saul nan David ey “Bendisyonan dakan Apu Dios e u-ungngak David, ma-lat emin pehding mu ey kayyaggud hu pambalanan tu!” Et manglaw lad David di lawwan da ey nambangngad dama hi Saul di bebley da.

## 27

### *Nekibebley hi David di Pilistia*

<sup>1</sup> Kan David di nemnem tuy “Hakey alin aggew et hehlengan tuwak alin Saul et petteyen tuwak. Heballi katteg umbesikkak di Pilistia ma-lat isiked tulli et anhan ni mandeddedweng ni hi-gak et luminggeppak.”

<sup>2-3</sup> Et ikuyug David ida pamilyah tu et yadda enem ni gatut ni sindalu tu et yadda pamilyah da et ida makibebley di Gath e et-eteng ni bebley di Pilistia. Hi Akhis e u-ungngan Maok hu patul diman. Ingkuyug tudda etan dewwan ahwa tu e hi Ahinoam di Jesreel et hi Abigail di Karmel e ahwa la nin Nabal.

<sup>4</sup> Dingngel nan Saul e limmaw di David di Gath et isiked tun mengunnuunnud ni hi-gatu.

<sup>5</sup> Hakey ni aggew ey kan David nan hi Akhis ey “Apu patul, hedin kayyaggud hu nanggayyuman ta, man itudu ka anhan ni mi pambebleyan anin ni beken di Gath e bebley mu.”

<sup>6</sup> Et itudun Akhis ni hi-gatu hu Siklag. Neipalpun nunman ey neibilang law ni sakup ni Judah humman ni bebley.

<sup>7</sup> Nambebley di David diman ni hantoon et epat ni bulan.

<sup>8</sup> Yan nanha-adan dadman ey kaipappangngulun David ida sindalu tun an mekiggubbat. Ginubat tudda bimmebley di Geshur, yadda tuud Girsi niyadda tuud Amalek e nebayag ni nambebley diman. Ey inlapu da pay ni mengubbat idan tuud Sur ingganah di Egypt.

<sup>9</sup> Hedin ginubat di David hu hakey ni bebley ey daka petteyan emin lalakki niya bibi-i e endi daka tetdai. Nem hedin yadda animal da henin kalneroh, yadda baka, yadda kebayyu, niyadda kamel ey daka ellan emin anin idan ngunut henin balwasi ni han ida nambangngad di kadan Akhis.

<sup>10</sup> Et hedin kan Akhis nan David ey “Attu yu nekigubatan nunya?” Kan David ni humang tuy “Yadda etan wadad gilig ni Judah” winu “Yadda helag Jerahmeel” winu “Yadda Kenite.”

<sup>11</sup> Hedin inapput di David ida, da kapetteyan emin lalakki niya bibi-i. Endi daka i-anemut ni pambalin dan himbut tep kantud nemnem tuy “Entanniy umlaw idad Gath et da idaddatteng hu makulug ni impahding ku.” Huyya impenahding di David di Pilistia eman ni nekibebleyan dadman.

<sup>12</sup> Kakukkulugan Akhis hi David et humman hu kantud nemnem tuy “Kayyaggud et henin nunman ngu hu kapehpehding David idan edum tun helag Israel ma-lat angebe-hel da gapun nunman ey mambalin hi-gatun bega-en kun ingganah.”

## 28

<sup>1</sup> Entanniy nandaddan ida mewan hu sindalud



Pilistia ni an mengubbat idan helag Israel. Kan Akhis nan hi David ey “Lebbeng tun mei-dum kayuddan hi-gamin an mekiggubbat idan helag Israel.”

<sup>2</sup> Kan David ey “Ku em. Pinhed ku et ang-angem ali hu pehding kun mekiggubbat.” Et kan Akhis ey “Kayyaggud, pambalin daka tep ni guwalyak.”

### *Nampebaddang hi Saul madiba*

<sup>3</sup> Netey dedanggu la hi Samuel et ikulung dad Ramah e bebley tu. Ey nemahhig hu nengilmetan idan helag Israel ni neteyyan tu. Yan nunman lan ketaggun Samuel ey impampakal Saul di Israel hu mangkadiba, et yadda kamammagguway et yadda wada kabaelan dan mekihummangan ni linnawan netey.

<sup>4</sup> Yadda sindalun iPilistia ey ida nangkampu etan di neihnup di Sunem. Ey hedin di Saul ida dama nangkampu di Gilboa.

<sup>5</sup> Inang-ang Saul ida etan hantapug ni sindalun iPilistia ey simmakut ni peteg

<sup>6</sup> et ibega tun APU DIOS hedin hipa hu pehding tu, nem eleg hummangen APU DIOS di i-innep winu yad binnunut. Anin idan prophets tu ey endi tuka peamtan hi-gada.

<sup>7</sup> Et ya law impahding Saul ey in-olden tuddan opisyal tu e kantuy “Kayu hamak ni biin kamammagguway et hi-gatu pangibag-an ku hedin hipa pinhed Apu Dios ni pehding tayu.” Kanday “Wada hakey di En Dor.”

<sup>8</sup> Inhelam nan Saul hu ang-ang tu e nambalwasin beken ni balwasin patul. Et nunman ni

hileng ey immawit ni pangkadwa tu et lumaw idad baley nunman ni bii. Dimmateng ida ey kan Saul ni hi-gatuy “Aygim ali hu linnawan etan ni netey ni e-helen kun hi-gam ma-lat amtaen ku hu mekapkapyallin hi-gak.”

<sup>9</sup> Kan etan ni bii ey “Inamtak e amta yu impahding Saul e patul tayu e impa-kal tud Israel ida tuun kabaelan dan mekihummangan ni linnawa. Ey kayu immalid yan mene-ul ni hi-gak et kanyu et maipepeteyyak?”

<sup>10</sup> Et isapatah nan Saul e kantuy “Issapatah kud ngadan APU DIOS e wadan ingganah e eleg ka mekastigun pengipahdingam ni nunya.”

<sup>11</sup> Kan etan ni bii ey “Hipa kan linnawan pinhed mun eyyagak?” Kan Saul ey “Hi Samuel.”

<sup>12</sup> Entanniy inimmatunan etan ni bii hi Samuel ey pinhakkeyey kamampepekkaw etan bii et kantun Saul ey “Kele yuwak hineul? Tam hi-gam hi Saul e patul!”

<sup>13</sup> Kan Saul ni hi-gatuy “Entan takut mu. Ehel mu kuma hedin hipa inang-ang mu.” Kan etan ni bii ey “Wada linnawan kamangkeukkat alid puyek.”

<sup>14</sup> Kan Saul ey “Hipa ang-ang tu?” Kan etan ni bii ey “Tam nea-amman nambalwasin andukkey.” Inamtan nan Saul e hi Samuel humman et iyuung tun panlispituh tu.

<sup>15</sup> Entanni ey immehel hi Samuel e kantun Saul ey “Kele muwak impaeyag di deya et muwak taktaken.” Kan Saul ey “Em tep et-eteng ni ligat ku. Immalidda iPilistia ni an mengubbat ni hi-gak, nem dingkug tuwak nan Apu Dios. Eleg tuwak law hummangad i-innep ku niya endi

tuka e-ehheladdan prophets ni pehding mi et mukun inaygan daka, ma-lat ehlen mu hedin hipa pehding ku.”

<sup>16</sup> Nem kan Samuel ey “Endi law silbi tun muwak pengeyyagan tep inwalleng daka law APU DIOS et buhul daka law nunya?

<sup>17</sup> Huttan inamnuan ni inhel tu lan hi-gak ni nunman et ehelen kun hi-gam. Ingkal dakan man-ap-apu et ihullul tu hi David.

<sup>18</sup> Huyya nambalanan ni eleg mu pengu-unnudan ni inhel tun hi-gam ni petteyem idan emin hu iAmalek.

<sup>19</sup> Et humman hu yan kabbuhkan peapput dakan APU DIOS idan iPilistia anin idan sindalum et pateyen daka niyadda u-unggam, ma-lat maitu-nud kayun hi-gak ni um-alidya.”

<sup>20</sup> Dingngel Saul humman ni inhel Samuel ey pinhakkeyey neilukuy di puyek tep ya takut tu, hakey pay ey tep eleg mammangngan ni nunman ni aggew.

<sup>21</sup> Inang-ang etan ni bii e simmakut ni peteg hi Saul et kantun hi-gatuy “Kele inna-num, Apu patul, inlamangan ku biyag ku et u-unnuden ku hu inhel mun pehding ku.

<sup>22</sup> Nem kulug muwak anhan e bega-en mu et mangan ka ma-lat wada ikkelmeg mun mam-banggad.”

<sup>23</sup> Nem eleg pinhed Saul. Anin idan opisyal tu ey impilit dan mengngan. Inu-unnud tu et uminah et an yumudung di unggipan tu.

<sup>24</sup> Wada etan kilaw ni bakan kaipappattul etan ni bii et tu al-en et pewa-tek tu ey nengapyan sinapay ni eleg ma-duman ni kamampelbag.

<sup>25</sup> Et ilaw tun kennen di Saul et yadda tuu tu et mangan idan emin. Negibbuh idan nengan et manglaw idan numman e hileng.

## 29

### *Eleg pinhed idan iPilistia ni baddangan David idad gubat*

<sup>1</sup> Yadda iPilistia ey inemung da sindaluddad Aphek. Ey yadda sindalun helag Israel ey nangkampudda damad hebwak di Jesreel.

<sup>2</sup> Yadda papatul ni iPilistia ey immegah ida et ipengulu da sindalu da e negenedwaddan hanggagatut ey hanlilibu. Yadda sindalud David nan Akhis ni nei-dum ni hi-gada ey nanggillig ida.

<sup>3</sup> Inang-ang idaddan ap-apun sindalun iPilistia ey kanday “Kele wadadda eya Hebrew di deya?” Kan Akhis ey “Huyya hi David e hakey ni ap-apun sindalun Saul di Israel ni nunman. Nem nebayag ni nekihahha-ad ni hi-gak ey endi inam-tak ni bahul tu neipalpun immalyan tu ingganah ni nunya.”

<sup>4</sup> Nem bimmunget ida etan ap-apun sindalun iPilistia et kanday “Pambangngad yuddad indawat yun bebley da. Eleg mabalin ni daitsu baddangan ni an mekiggubbat, tep inna-nu hedin itsu kamanggugubat ey hi-gatsu kumedek ginubat da. Tep hipa pehding David ma-lat mambangngad hu neminhed ni apu tu hedin beken ni gubbaten daitsu kaya et patyen tu dakel ni hi-gatsu?”

5 Kaw bekken huyyan hi David hu intennattayawan idan bibi-id Israel niya in-ena-appehan dan kanday 'Kalibulibu hu pintey nan Saul, nem kapulupulun libu hu pintey David.' "

6 Et ayagan Akhis di David et kantun hi-gatuy "Nakka issapatah di ngadan Apu Dios e makulug ni kayyaggud ka et pinhed kun mekillaw kan hi-gamin mekiggubbat, nem eleg pinhed idan edum kun ap-apun sindalu.

7 Nem entan pandanag! Anin ew ni pambangngad ka ey ang-ang mut endi mu ippahding ni bellawen da."

8 Kan David ey "Nem kaw hipa nak impahding ni lawah, apu patul? Tamey kanmuy endi nak ipahding ni lawah neipalpu eman ni inlian min nekibebley ni hi-gayu ingganah nunya. Ey hipa gaputun eleg kami umbaddang ni mekiggubbat ni buhul yu?"

9 Nem kan Akhis ey "Hedin hi-gak ngu man endi nakka e-helan hi-gam tep nakka ebbuluta e kayyaggud kan hi-gak heniddan anghel e daka ihhakkey Apu Dios hu neminhed da. Nem yadda edum ni patul hu eleg neminhed ni mei-dum kayun hi-gamid gubat.

10 Et humman hu hi-gam e David niyadda sindalum ni neni-yan nan Saul et umli kayun nekibebley ni hi-gak, ey mahapul ni umhaleman kayun mambangngad di nambebleyan yun intuduk ni hi-gayu."

11 Et kamangkewa-wa ey immegah di David et mambangngad ida. Ey yadda etan sindalun iPilistia ey limmaw idad Jesreel.

## 30

### *Ginubat idan iIsrael hu iAmalek*

<sup>1-3</sup> Nelabah dewwan aggew et dumteng di David di bebley dad Siklag ey inang-ang da e nalgab hu bebley da et magiheb emin hu wadadman. Ey yadda bibi-i niyadda u-ungnga da ey imbesik idan iAmalek ni immalin nengubat ni bebley da.

<sup>4</sup> Nemahhig nangih David e kamantet-ul anin idan sindalu tu ey ida kaumlelemyung.

<sup>5</sup> Nekibsik dadda etan dewwan ahwan David e di Ahinoam e iJesreel nan hi Abigail e ahwa lan Nabal di Karmel.

<sup>6</sup> Kamemunnumunnu nemnem David tep maggeh ni peteg nemnem idan sindalu tu tep ya nengibsikan idan iAmalek ni u-ungngada. Et humman hu ihik dan tengbaen hi-gatu nem impetuled APU DIOS e Dios tu.

<sup>7</sup> Impaeyag tu hi Abiathar e padi e u-ungnga lan Ahimelek et kantun hi-gatuy “I-lim etan ephod et amtaen tayu hu pinhed APU DIOS ni pehding tayu.” Et ilaw nan Abiathar.

<sup>8</sup> Nekihummangan hi David nan APU DIOS e kantuy “Kaw pepdugen midda iAmalek ey kaw ha-kupen midda ey apputen midda?” Kan Apu Dios ey “Em! Pedug yudda et bangngaden yudda emin hu imbesik da.”

<sup>9-10</sup> Et mangunud di David et yadda etan enem ni gatut ni sindalu tu. Dimmateng idad kulukul di Besor ey nanha-ad ida dewanggatut ni sindalu tep neka-atudda. Nem intuluy di David et yadda etan epat ni gatut ni sindalu tun limmaw.

11-12 Ida kamenglaw ey wada dinteng dad pattullan ni lakin iEgypt et awiten da et ilaw dad kad-an David. Eleg mangamangan ni tellun labbi et tellun aggew humman ni tuu et idwatan dan kennen tun figs niya dewwan napkel ni raisins et han maibanggad elet tu.

13 Kan David ni hi-gatuy “Hipa kan bega-en ni hi-gam ey attu bebley mu?” Himmumang ey kantuy “Nalpu-ak di Egypt. Bega-en tuwak etan ni hakey ni tuun iAmalek, nem ay hini-yan tuwak eman ni nelabah tellun aggew tep nandegehhak.

14 Mi ginubat ida Kelethite di Judah et yadda helag Kaleb, anin ya bebley di Siklag et legaben mi.”

15 Kan David ey “Ettu et ipengulu dakemid kad-an idan iAmalek ni nengubat ni bebley mi?” Kan etan ni laki ey “Hedin issapatah mun Apu Dios e eleg muwak petteya ey eleg muwak ibbanggad di kad-an ni apuk man dammutun ippanguluk hu kad-an da.”

16 Et ipengulun nunman ni tuu hu nangkampuan idan iAmalek. Limmaw di David ey immen ida humman ni iAmalek e ida kamengi-innum ey ida kamanhahamul niya ida kamenattayyaw tep dakel imbesik dad Pilistia et yad Judah.

17 Hi David et yadda sindalu tu ey nampatey dadda meipalpun kakkabbuhan ingganah ni mahmahdem, nem wadadda epat ni gatut ni lalakkin bimmesik di Karmel e nampantakkay idad kamel.

18 Binangngad di David kuma emin hu imbesik da, anin ida etan dewwan ahwa tu,

<sup>19</sup> yadda ahwan sindalu tu, yadda u-ungngada et ya emin ni ngunut da. Endi eleg mebangngad ni imbesik idan nunman ni iAmalek, anin ni hakey.

<sup>20</sup> Anin idan animal da et binangngad da et degyunen idan sindalu tu et ienamut da. Kanday “Huyyadda ey kukuwah law David.”

<sup>21</sup> Et mambangngad di David di kulukul di Besor di kad-an idan etan dewanggatut ni sindalun eleg makilaw gapuh ni atu da. Immaliddan nenammud David et apngaen David ida.

<sup>22</sup> Nem wadadda etan lawah nemnem tun sindalu tu e kanday “Eleg tayudda iddawsu eyaddan illa tayud buhul tayu. Yan ebuh hu mabalin ey bangngaden da aahwa da niya u-ungnga da et han ida anemut.”

<sup>23</sup> Nem kan David ey “Eleg e hi-gayuddan agi, beken ni hanniman hu pehding tayun eyan indawat APU DIOS ni hi-gatsu. Kaw eleg yu anganga e endi lawah ni nekapyan hi-gatsu, tep impaptek daitsu et pengapput daitsun APU DIOS.

<sup>24</sup> Endi an mengebbulut nuntan ni kanyu. Mahapul ni man-iingngeh hu panggededwaan tayu eyaddan illa tayud gubat. Ya etan an nekigubat et ya etan nanha-ad ni nangguwalyad kampu ey mahapul ni man-ingngeh ellan da.”

<sup>25</sup> Huyya hu olden David ni meu-unnud et neipalpun nunman ey humman neu-unnud di Israel.

<sup>26</sup> Immanemut di David di Siklag et umipelaw idad gagayyum tun aap-apud Judah etan ni illadad gubat. In-unnud tu tudek e kantuy “Peellik



eya iddawat kun hi-gayun inla mid nekigubatan min buhul APU DIOS.”

<sup>27-31</sup> Indawtan tudda dama etan gagayyum tun aap-apu etan idad bebley e Bethel, Ramot di Negeb, yadda etan edum ni gagayyum tud Jattir, yad Aroer, yad Sipmet, yad Estemoa, yad Rakal, yadda bebley idan Jerahmeelite, niyadda iKenite, yad Hormah, yad Borashan, yad Athak et yad Hebron e humman ida bebley ni linallawwan di David e kabbabbal ida tuudman ni hi-gada.

## 31

*Netey hi Saul et yadda u-ungnga tun lakid gubat*

<sup>1</sup> Ginubat idan iPilistia hu sindalun helag Israel di Duntug e Gilboa et dakel hu pintey daddan helag Israel diman. Bimmesik ida edum ni hi-gada, anin hi Saul e patul niyadda u-ungnga tu,

<sup>2</sup> nem hina-kup idan iPilistia ida et pateyen da tellun u-ungngan Saul e hi Jonathan, hi Abinadab, et hi Malkishua.

<sup>3</sup> Nekalliputan dama hi Saul tep pinenaddan buhul da tep nemahhig gubat di kad-an tu.

<sup>4</sup> Et kantu etan ni kamenettengged ni almas tu ey “Uknut mu ispadah mu et pateyen muwak tep eleg ku pinhed ni yaddalli Pilistin e eleg mengullug nan Apu Dios hu um-alin mampehelheltap ni hi-gak.”

Nem kaumtakut humman ni kamenettengged ni almas tun memettey ni hi-gatu, et uknuten law nan Saul hu ispadah tu et lukbuban tu et matwik annel tu.

<sup>5</sup> Inang-ang etan ni kamenettengnged ni almas Saul e netey et uknuten tu dama ispadah tu et lukbuban tu et matey idan dewwa.

<sup>6</sup> Yan nunman ni aggew ey netey hi Saul, yadda tellun u-ungnga tun laki, ya kamenettengnged ni almas tu et yadda opisyal tu.

<sup>7</sup> Dingngel idan edum ni helag Israel ni nambebley di Nedeklan e Jesreel et yad ba-hil ni Wangwang e Jordan e bimmesik ida sindalu da niya netey hi Saul niyadda tellun u-ungnga tu, ey bimmesik ida et hi-yanen da bebley da. Et umlidda iPilistia et maihullul idan nambebley diman.

<sup>8</sup> Newa-wan nunman ey limmaw ida iPilistia et da pan-alen hu hipan ellan daddan nangketey ni helag Israel. Entanni ey himmak da hu annel Saul niyadda etan tellun u-ungnga tud Duntug e Gilboa.

<sup>9</sup> Pinutul da ulun Saul et alen dan emin almas tu. Ey intu-dak da an menghel di emin ni bebley dad Pilistia niyad tempol ni kinapya dan dios da meippanggep ni neapputan idan helag Israel.

<sup>10</sup> Inla da almas Saul et da iha-ad di tempol ni dios da e hi Astarot et ipetak da annel tud luhud di Bet Shan.

<sup>11</sup> Dingngel idan iJabes Gilead humman ni impahding idan iPilistia nan Saul,

<sup>12</sup> ey nanlabbiddan limmaw hu netuled ni sindalu dad Bet Shan. Et da alen hu annel Saul et ya annel idan tellun u-ungnga tu et ilaw dad Jabes et giheben dadman.

<sup>13</sup> Inemung dadda tu-ngal ni eleg magihep et ikulung dad hengeg ni tamarisk di diman Jabes.

Negibbuh ni impahding dadda humman, ey eleg  
ida mangan ni pitun aggew.

**Kallahan, Keley-i**  
**Kallahan, Keley-i: Ya ehel apu Dios Bible**

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Antipolo Ifugao

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-05-03

---

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 3 May 2025 from source files  
dated 3 May 2025

3593303a-80c2-56e4-90b2-f4bfea2fd2a6